

LIVHUSAREN

KUNGL LIVREGEMENTETS HUSARER

och

LIVHUSARERNAS KAMRATFÖRENING

LIVHUSAREN

SEKUNDCHEFEN HAR ORDET

Tillsammans har vi att nå bra resultat — kraftfulla och stadiga krigsförband.

För detta behöver män tro på sig själva, på sin situation och på grunden för vad de har att uträtta och leda. Tryggheten kan ligga i anspänning och enad kamp. Bekvämlighet, kravfri tillvaro och brist på engagemang kan föra till otrygghet och föga självaktning.

Jag tror att vi mått bra av att vår situation icke tagits för given. Vi har haft att övertyga om vad vi anser vara rätt och sunt. Ofta har vi att hitta på lösningar i oklara lägen. Det gäller att nå resultat, som talar för sig själv. Alla har engagerats i detta.

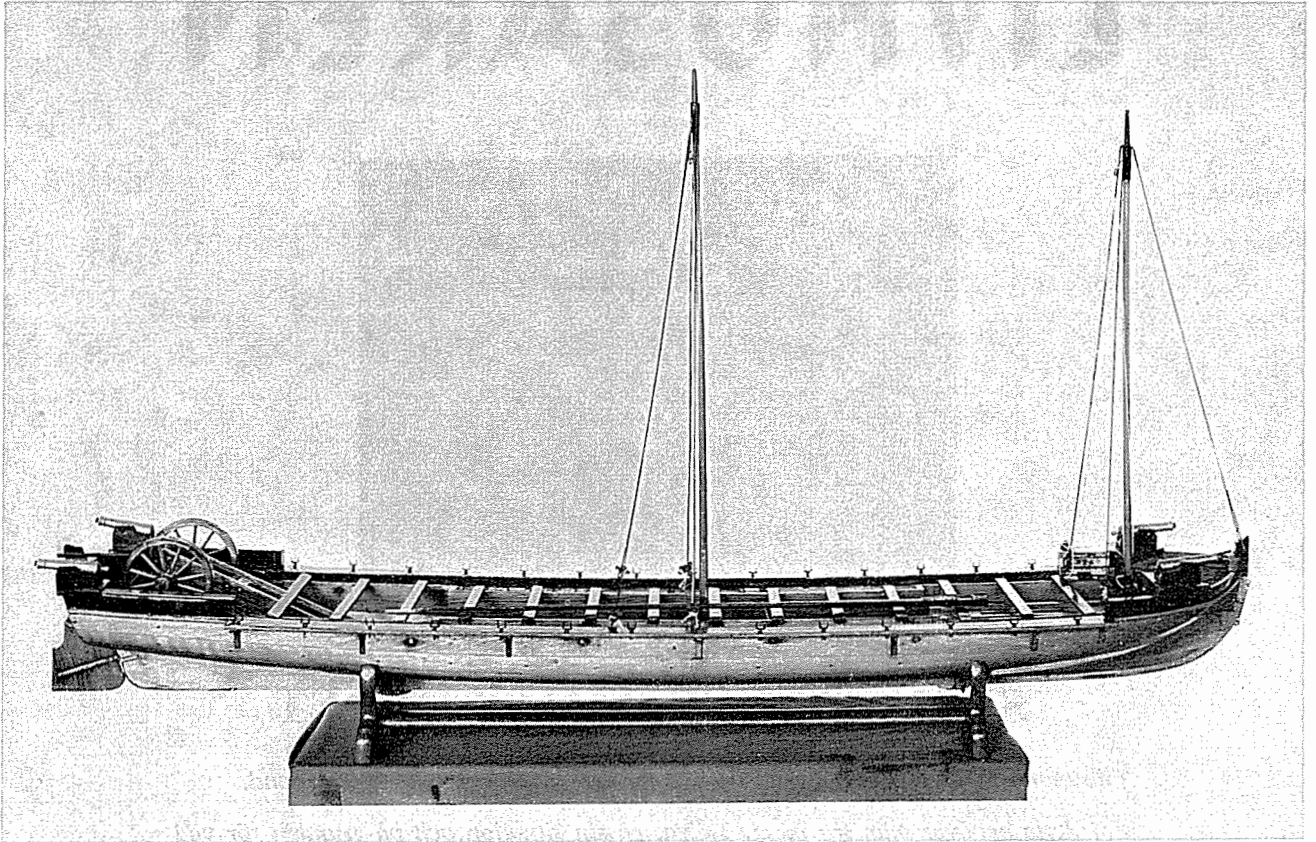
Sådant fostrar. Man tvingas »svara på frågan» — som andra ställer och som vi måste ställa o s s j ä l v a.

Vårt valspråk är F r a m å t. Detta innebär icke minst att alltid hitta på lösning. Sådant ande måste genomsyra varje karl och i alla lägen. Då blir det resultat. Många har i dag all rätt att vara stolta över vad som uträttats och över sin egen insats.

Traditioner ger kraft. Vi har att ge dem näring och liv.

Paulusson

LIVREGEMENTET TILL HÄST 1700-1702

Överskeppningsbåt av den typ som användes vid överskeppningen till Estland.

I slutet av mars år 1700 var det för regementets del slut på fredliga tiden och order om uppbrott kom. Det s. k. Stora nordiska kriget tog sin början.

På två kolonner med sex kompanier i vardera gick marschen genom Södermanland—Östergötland och genom Närke—Västergötland till Skåne. Den planlagda överfarten till Tyskland blev dock ej av utan regementet stod kvar i sydligaste delen av landet till i slutet av oktober, då det överskeppades till Estland.

En svår storm gjorde att överskeppningen blev svår för både folk och hästar. Huvuddelen kom dock fram den 8 november till Reval. Lättnaden att åter ha fast mark under fötterna torde ha varit stor. Helt utan förluster gick ej överskeppningen, ty enligt mönsterrullorna drucknade 35 hästar på Fellingsbro kompani.

Regementet invecklades ej under detta år i några direkta strider, utan deltog endast i smärre skärmytslingar. Vinterkvarteret intogs i Lais, norr om Dorpat. I början av januari beordrade konungen Livregementets chef, generalmajor Spens, att flytta vinterkvarteret till Sagnitz, där bättre möjligheter till underhåll erbjöds.

Ryssarna hade i januari och början av februari upprepade gånger från trakten av Petjory stört svenskarna i deras kvarter. Den 10 februari bröt därför Spens upp med Livregementet samt anföll och brände den 13 samma månad denna stad.

Förberedelser för sommarfälttåget, som var avsett

att gå mot Polen, igångsattes tidigt på våren. Problemen var många. Det gällde att skaffa pengar, ersätta förliten utrustning, skaffa livsmedel samt hästar ej att förglömma. Dessa köptes i trakten. Rusthållarna hemma i Sverige, som skulle stå för kostnaderna, gjorde dock besvärligheter, och ville ej betala de nya hästarna, förrän de fått de gamla kasserade hem. Efter ingripande av konungen ordnade det sig emellertid.

På Karl XII:s tjugonde födelsedag, den 17 juni 1701, var alla förberedelser klara och armén bröt upp från sitt kvarter i Lifland. Den 8 juli nådde den Düna och gick tidigt nästa morgon över floden nära Riga. Av de förband som gick i täten tillhörde 200 man Livregementet.

Fiendens plan gick ut på att låta en del av svenskarna komma över, för att sedan, förlitande sig på sin överlägsna styrka, kasta sig över och nergöra dem. Detta lyckades dock ej. Svenskarna, som hade medfört hinder i form av spanska ryttare, värjde sig och höll ett brohuvud. De med ryssarna förbundna sachsarna anföll tappert fyra gånger. Kl. 07.00 på förmiddagen blev de dock efter två timmars strid slagna på flykt. Ryssarna hade redan tidigare övergivit slagfältet och sina förbundna. Livregementet och en del av infanteriet förföljde under konungens eget befäl de vikande, men upphann dem ej. Fiendens hela tross, artilleri och magasin föll emellertid i svenskarnas händer.

Forts. på sid. 22

UTVECKLING

AKTUELLT

HÄSTARNA

1 juli 1970 avhästas K 3 helt. Våra hästar kommer då att ackorderas ut.

Strävan är att befäl som rider i dag skall få möjlighet att ta ackordshäst. Övriga hästar bör utnyttjas för ridsporten i Skövde. Det blir då möjligt att tillgodose ridintresse och för militära chefer i garnisonen att i framtiden »köpa riddid» för sitt befäl.

Vi hoppas mycket på att Skövde stad någonstans norr om Segerstorp bygger upp ett ryttercentrum — och att detta sker snart.

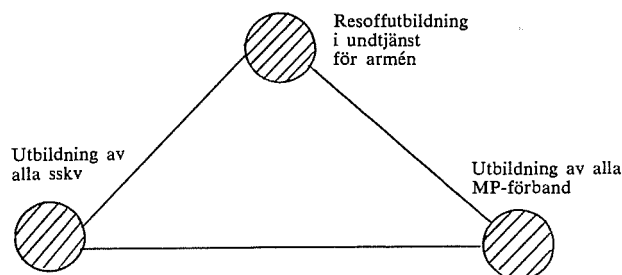
I juni 1970 har K 3 och Skaraborgs Fältrittklubb ryttartävlingar som förr.

GRUNDEN

Hästarna har betytt mycket för oss och andan vid förbandet. Framsynta chefer har i tid fostrat till att god anda icke enbart hade hästen och rytteruppgifter till grund.

Vi kommer att sakna hästen, men vi står stadiga. Våra uppgifter är meningsfyllda. Frånheten och »glimten i ögat» går fortfarande i par.

Vår verksamhet vilar på en stadig trefot, som det finns mycken saklig grund för

Våra uppgifter kräver skärpa och snabbhet; arbete i fördelnings ram ger allt befäl stimulans.

Våra krigsförband har testats; de har hållit väl.

Nu gäller det att länka utvecklingen rätt. *Inom* förbandet är det detsamma som att ingen själv får stå stilla. I resultat och vidareutbildning ligger personlig utveckling. *Utåt* har vi att bidra till saklighet.

Existensen i Skövde

Av mycket att döma är vi nära en *framtidslösning* som präglas av samhällsnytta, när det gäller K 3 existens i Skövde. Volvos markfråga blir löst på ett för Skövde stad—Volvo—Kronan vettigt sätt. Man har kunnat enas om ett framsynt grepp, som innebär skilda utvecklingssektorer för stad, industri och regemente. Upplägningen bör kunna garantera oss en *investeringsssäker* gräns. Detta är väsentligt.

Kasernområdet, kärnan i vår verksamhet, rörs icke. Ungefär 50 tunnland mark i Dunkehall och i kanten på heden avstås för Volvos expansion, vilken för framtiden inriktas mot Risängen.

Tidigare planerad anskaffning för garnisonsövningsfältet fullföljs så snart som möjligt i Segerstorp. Området bortom »Ensamma granen», kring dubbelgårdarna i Segerstorp och i riktning bron »A» i Amundstorp blir vårt nya Dunkehall.

Vägfrågorna har varit svårast. Skövde stads nya Östra led kommer att dras från Hjovägen över Dunkehalls skjutbana, bortom »Ensamma granen» och rakt mot Fabians. Skenfria korsningar ordnas för P 4 och oss.

Förbindelserna till och från Segerstorp har diskuterats. Stadens ledning torde närmast ha den meningen att möjligheten att nå bandstadens olika centra kommer att förbättras för segerstorpsborna. Åsikterna om detta är i dag delade.

Med det som högre myndigheter kommer att bestämman hoppas vi på god grannsamja med Segerstorp och förståelse för att vi inte alltid kan vara ljudlösa, om vi skall nå resultat. Vi hoppas också på utveckling för vår livskraftige granne med sin sammanhållning kring arbete för ungdomen. Utrymme finns.

Arbetet är nu i full gång på att planera och ta igen vad som under osäkerhetens period blivit eftersatt; det som förloras i byggnader och anordningar skall ersättas i tid och det brådskar. Preliminärt skall marken överlåtas 1 april 1971.

N G M

Värnpliktige 490928-565 Sture Andersson blev 1969 vid militärmästerskapen i orientering militärmästare i juniorklassen bland cirka 100 startande. Tävlingen arrangerades av KA 2 i Karlskrona. Civilt tävlar Andersson för Ulricehamns OK. Civila framgångar 1969: Segrare i dag- och natt-DM för Västergötland, deltog i dag- och natt-SM, 32:a placering i natt-SM, 65:e placering i dag-SM.

MIN UNDERRÄTTELSEAVDELNING

Ryttmästare Stig Aaby-Ericsson med mer än 10 års erfarenhet från utbildning av underrättelseofficerare, ger här sin syn på hur en underrättelseavdelning skall arbeta.

»Ännu i krigshistorien har ingen annan faktor blivit så försummad av befälhavare som misslyckats och ingen annan faktor så omhuldad av framgångsrika befälhavare». Så skriver en amerikansk militär som speciellt studerat underrättelsetjänsten. Detta börjar utan tvekan också allt mer bli erkänt här i Sverige, ty samtidigt som de samlade resurserna minskar, ökar underrättelsetjänstens betydelse.

Underrättelsetjänstens mål är trefaldigt, nämligen att skaffa *känedom om fienden, terrängen och vädret* samt att skaffa dessa underrättelser i tid. Den stående frågan är »Vad, var, när och med vilka styrkor».

En engelsk definition på underrättelsetjänst är: »Vad som hänt är krigshistoria — vad som händer är nyheter — men vad som skall hända är underrättelsetjänst».

För att kunna lösa uppgiften att bedriva underrättelsetjänst på rätt sätt ställs verkligen mycket stora krav på underrättelsetjänsten, underrättelseavdelningen och framför allt på underrättelseofficeren.

Den rörliga striden över stora ytor ställer framför allt tre stora krav på underrättelsetjänsten, nämligen

- Snabbhet
- Yt- och djupverkan
- Kontinuitet

Underrättelseprocessen — planläggning, inhämtande, bearbetning, delgivning — måste komprimeras till kort tid. Stridens snabba förlopp måste följas och underrättelsetjänsten inriktas på dess snabba skiftningar.

För att svara upp mot dessa krav måste hela underrättelseavdelningen i sitt arbete präglas av snabbhet parad med

- Noggrannhet
- Systematik
- Kombinationsförmåga

Men underrättelsetjänsten är även till stor del truppföring. Den får inte bli ett omständigt, tidskrävande byråjobb — ett självändamål, som icke gagnar trupptjänsten. Underrättelserna måste ständigt sökas och hämtas. Det räcker ej att ställa krav och ge order. Personlig kontakt ger bästa resultat. Visserligen ledes underrättelsetjänsten effektivast från stabsplatsen, där resurserna finns, men representant för underrättelseavdelningen bör ofta »ut på fältet» för att taga personlig kontakt, framför allt innan det gäller att fatta avgörande beslut.

Underrättelseavdelningens personal skall utbildas så att den lär sig att även »verka aktivt på fältet»

och driva på underrättelsetjänsten vid de lägre förbanden. »Inte ett steg utan spaning» måste nämligen vara en orubblig lag för truppernas handlande under strid.

Vilka krav måste då ställas på den underrättelseofficer, som skall leda underrättelseavdelningens högt kvalificerade, mångsidigt utbildade personal och av hela avdelningens arbete snabbt få fram det som skall hjälpa chefen i hans beslutfattning.

Om man sammanställer uppfattningar från olika håll utomlands och även tar med erfarenheter från svenska stabstjänst- och fälttjänstövningar samt från våra egna underrättelsetjänstkurser, så visar dessa entydigt på vissa egenskaper som värdesätts högre än andra, nämligen:

- Aktivitet — aggressivitet
- Förutseende
- Kunskap — fantasi

Först och främst krävs *aktivitet*. För att snabbhetskravet skall kunna tillgodoses krävs ett aktivt uppträdande i alla instanser. Sedan underrättelseofficeren organiserat sin underrättelsetjänst får han inte slå sig till ro med armarna i kors och vänta på att underrättelserna skall strömma in. Han måste hela tiden ta initiativ, se till att han får resurser, organisera, säkerställa möjligheter till snabb och säker rapportering och hårt driva på sina underrättelseorgan. Han måste alltid vara aktiv, och om det ej räcker med aktivitet, måste denna förstärkas med aggressivitet. Får underrättelseavdelningen inga underrättelser måste underrättelseofficeren ta tag i förbanden, driva på, försöka med andra medel, ta initiativ. Han måste göra allt för att i tid få in tillräckliga och tillförlitliga underrättelser.

Underrättelseofficeren måste också vara *förutseende*. Inte minst kravet på snabbhet kräver förutseende i alla led. Förutseende i framtagande av underrättelsebehov, inhämtande, bearbetning och delgivning. Han måste nästan ha ett sjätte sinne. Han skall inte bara utvärdera vad fienden gör, utan vad fienden kan komma att göra, så att hans avdelning om möjligt ligger ett steg före. Han måste duka för sig så att plötsliga förändringar i läget kan mötas snabbt.

För att arbeta snabbt och med förutseende krävs också att underrättelseofficeren har *mycket goda kunskaper* inom sina specialområden, ofta parad med fantasi. Han måste vara »världsbäst» på två saker, nämligen dels egna spanings-, observations- och underrättelseorgans organisation, utrustning, prestanda och användning samt dels fiendens organisation, ut-

Vår nästa terrängbil

Tgb 903 — »Valpen» — skall ersättas under 70-talet. Av allt att döma får vi inte något pansrat fordon i stället. För att vara i förband behöver vi kunna få upp observatörer i luften — särskilt när det är bråttom.

Vi hoppas det blir en treaxlad volvobil med plåt-kaross, som kan flyta med sin last. Frigångshöjden blir stor. Denna bil är en meter längre än »Valpen» och ungefär lika bred.

Vi hoppas den utrustas med rökkastare m. m. praktiska ting för spaningsförband.

rustning och taktik. Han måste vara väl insatt i fiendens sätt att handla och reagera i olika situationer. Det får dock inte bli slentrianmässig kunskap. Därför krävs fantasi. Men han måste alltid omsorgsfullt skilja på vad han vet, vad han tror och vad han »känner på sig».

Som avslutning må citeras ur en tysk artikel att chefens förhållande till sin underrättelseofficer måste vara präglad av tre saker, nämligen:

- Fullkomligt och ömsesidigt frötroende.
- Underrättelseofficerens saklighet, opåverkad av allt önsketänkande, att vara till lags eller att blott meddela det som är angenämt. Behärskande av arbetsområdet och inre oberoende utgör grunder härför.
- Chefens lyhördhet för underrättelser om fienden och förmåga att »tänka om» med hänsyn till dessa.

Alla dessa tre krav uppfylles automatiskt om underrättelseofficeren »kan sitt jobb». Och att han kan detta, det visar sig när han har förmåga att sammansvetsa sin avdelning till ett arbetslag, där alla kunnigt, villigt och glatt kan utföra samtliga arbetsuppgifter. När han nått detta resultat, då har han lyckats med det viktigaste av allt — att göra underrättelseavdelningen till det instrument som förbandschefen behöver för att kunna möta fienden *på rätt tid, på rätt plats och med rätt styrka.*

Aktivt befäl

Ryttmästare Grönlund har blivit major och tjänstgör vid försvarsstaben.

Ryttmästare Blomquist blev 1 oktober kapten i generalstabskåren.

Ryttmästare Håkansson och Sjövall är generalstabsaspiranter.

Ryttmästare Swärd går signalofficerskurs.

Löjnanterna Forssberg, Göthberg, Jarvén är på militärhögskolan, obligatoriska kursen (Forssberg biträdande lärare).

Fanjunkare Hansson går sjukvårdskurs.

Sergeant Munther går kavalleriunderofficerskurs.

Rustmästare Svensson är i FN-tjänst som MP-befäl.

På krigsskolans äldre kurs har vi kadetterna Forsberg och Tannerheim. Till yngre kursen avses aspiranterna Grankvist, Östblom och Johansson rekommenderas.

Korpralerna Gustafsson och Norström är elever vid IS 1.

Furirerna Hermansson och Forsberg blir elever vid IS 2 i vår.

Utexaminerade i år och välkomna tillskott är fänrikerna Gustavsson, Lindberg, Paulsson, Grafström och Dahlberg.

Sergeant Karlsson och Runesson.

Furirerna Ahlmark, Ivarsson, Edkvist, Lundkvist och Martinsson.

Överfurir Svenningsson har kommit från K 1.

Elever vid ubefskolan våren 1970 blir överfurirerna Johansson och Ekveldt.

Elever vid Fl är överfurirerna Lövgren och S. Pettersson.

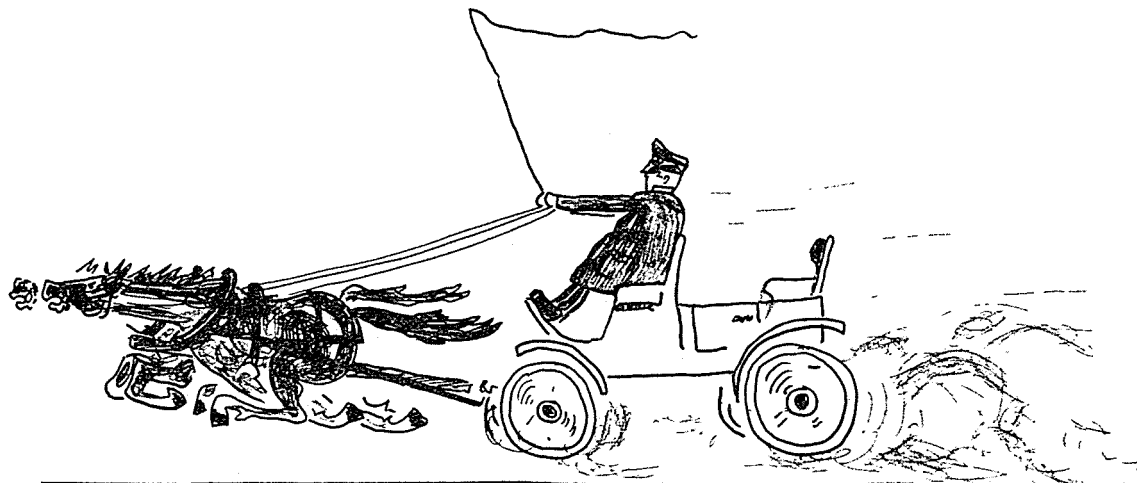
Vad är det vi har att försvara?

Livsbedingungen för 8 miljoner människor i ett samhälle som med lag är byggt. I detta ligger trygghet, bl. a. rätten att tänka, tala och skriva fritt.

MOT VEM?

Vilken nation som helst som angriper oss.

YTTERST slåss en soldat för att han tillhör en grupp kamrater, och det dyrbaraste i hans liv är hur dessa värderar honom.

Stallofficeren på morgonrunda.

ÅTER IGEN EFTER ÅTTA ÅR

Ryttmästare Magnus Olson har här nedtecknat några intryck sedan han i höst återvänt till K 3. Ryttmästare Olson genomgick 1961—1963 militärhögskolan, varefter han fram till 1967 tjänstgjorde i armé- och försvarsstaberna. 1967—1969 var han lärare vid militärhögskolan. Han har dessutom tillbringat 6 månader i England vid Staff College samt är sedan 1966 HKH Kronprinsens adjutant.

Åtta år är en lång tid då man ser den framför sig. Är man ung kan den te sig som en evighet. När den väl gått förvänas man över hur snabbt åren gick. Är man äldre blir man lite skrämmd vid den tanken.

De första och starkaste intrycken jag fick vid återkomsten från Stockholm var den sammanhållning, arbetsglädje och sjudande verksamhet, som präglar K 3 i dag. Befälskårerna bildar tillsammans ett fint arbetsteam. De olika befälskårerna visar ömsesidig uppskattning och respekt för varandras yrkeskunskap. Förhållandet mellan befäl och trupp synes präglat av ömsesidigt förtroende.

När jag lämnade K 3 1961 talades det om den förestående arbetstidsregleringen. Många var kritiska och pessimistiska. Arbetsglädje och självständighet skulle försvinna. Man skulle bli inramad. Stämpelklockan hotade. — För en månad sedan kastades jag rätt oförberedd in i systemet. Det var som att komma från ett upplyst stabstält ut i en mörk skog, full av hinder, gropar och försåt. Jag gjorde som jag brukade i sådana lägen: stod stilla tills mörkerseendet kom. Nu ser jag konturerna av vad jag tror är ett fint system. Om jag förstått det rätt bygger det på en god princip: arbete och prestationer har värde. De skall betalas. De ord som kanske hjälpt mig mest sades av en f. d. chef på 2. skvadron: »Du är arbetsledare nu». Arbetstidsregleringen är otvivelaktigt den största förändringen som skett under min bortovaro från K 3. Men det synes mig vara en fin förändring mot ett modernare och effektivare utbildningssystem.

Det område där förändringar synes mig minst gäller spaningskvadronens taktik och uppträdande. Det som togs fram 1958—61 ligger fast. Detta är en verklig styrka och en källa till glädje. Det vittnar om framsynthet hos dem som skapade spaningskvadronen och klarade ut hur den skulle uppträda. Men det vittnar också om klokhet hos dem som därefter undvikit att ändra. Visst är vi ibland frestade att förbättra detaljer i organisation, utrustning och uppträdande. Visst skulle man kunna vinna något i effekt. Men djupgående ändringar har stora nackdelar, särskilt då det gäller taktik och uppträdande och särskilt för huvuddelen av personalen: reservare och värnpliktiga. — En fast organisation och en stadfäst och väl inarbetad taktik ger stadga. Förändringar i organisation, utrustning och taktik sparas ihop till ordentliga ändringar, om möjligt ej oftare än vart tionde eller femtonde år.

Inom utbildningssektorn är väl den största föränd-

ringen det ökade engagemanget i underrättelsetjänst. Spaning har alltid varit en husaruppgift. Nu satsas mer än tidigare på utbildning i underrättelsetjänstens övriga grenar: bearbetning, delgivning, underrättelsetjänstens inordnande i övrig verksamhet på fältet och i staber. Detta synes mig vara en riktig utveckling. Spaning får aldrig ses isolerad från övriga delar av underrättelsetjänst, underrättelsetjänst måste integreras i annan taktisk verksamhet. Det är klokt att personal, som i yngre år får erfarenhet från truppspaning, senare utnyttjas i underrättelseavdelningar i våra brigad- och fördelningsstaber. — Från att ha varit ett centrum för truppspaning i södra Sverige är vi på väg att bli ett centrum för underrättelsetjänst.

Har soldatmaterialet förändrats under åtta år? Både ja och nej. Det finns vissa förändringar, som från militär synpunkt kan ses som negativa. Antalet fysiskt svaga har ökat. Vi vet att det moderna kriget trots teknikens utveckling alltfört ställer stora och sannolikt ökade krav på fysisk trim. Detta gäller med säkerhet förband av det slag K 3 utbildar. Ökade krav måste ställas på fysisk fostran.

En annan förändring torde vara att dagens värnpliktiga i större utsträckning än förr har egna familjer eller är på väg in i familjen. Grundutbildningen blir för dessa en större uppoffring och innebär flera problem än för de helt fria. Ökade krav ställs på personalvård.

Men det finns också förändringar, som från militär synpunkt måste ses som positiva. Bättre skolutbildning, ökat tekniskt kunnande hos de värnpliktiga gör att utbildningstakten kan ökas. Särskilt betydelsefullt är det vid förband med så mycket teknisk utrustning som våra. Jag finner också dagens soldater mera öppna, nyfikna och kritiska än dem jag hade under befäl för åtta år sedan. Detta ställer ökade krav på oss utbildningsbefäl. Vi måste kunna svara upp och kunna ge motiv. Kan vi det torde förutsättningarna att få fram initiativrika och engagerade soldater ha ökat. Och det är sådana soldater som behövs i förband av den typ vi utbildar.

Man ger ofta ordet »tradition» en något dammig betydelse av uråldrighet. En del förknippar ofta ordet enbart med Lund, Holofzin, Wittstock m. m. Och visst finns det i gamla tider mycket värt att minnas och ta lärdom av. Men ändå, är inte det vi själva upplevt eller det vi kan höra våra äldre kamrater berättat lika mycket tradition? Härom kvällen hade jag det utsökta nöjet att höra rustmästare Lundbäck be-

GOTLANDSRESAN

Efter att ha pratat om och diskuterat denna Gotlandsresa i all oändlighet tog det förvånansvärt liten tid att packa all vår urustning på en illa medfaren lastbil.

Grejorna surrades fast ordentligt och i ett huj var vi iväg. Mots körde lite tidigare eftersom de hade 50 km/h som max-hastighet. MP hade hela 70 km/h. Döm om vår (MP:s) förvåning när vi kom fram till Oskarshamn, där vi skulle köra på färjan till Visby, och upptäckte att Mots redan anlänt. I sanning ett mysterium, som det hade behövts en Maigret för att lösa!

När vi så äntligen lade till vid kajen i Visby möttes vi av en gråkall morgon med tät, fuktig dimma. Våra dystraste förningar verkade gå i uppfyllelse. Hela ditresan hade det regnat och det var inte många som fortfarande trodde på meteorologernas meningslösa pladder om att Gotland var en ö med högt antal soltimmar per dag. Vår förläggning, Blåhäll, vad var det? Vi kom ganska snart underfund med detta. Efter cirka 13 km biltur svängde vi in på ett jättelikt område som tillhörde Kronan och efter ytterligare 7 km på slingrande grusvägar inom detta område var vi framme. Lägret var ett samhälle i miniatyr. Byggnaderna låg utspridda över ett relativt stort område och där fanns allt, t. o. m. en brandbil med därtill hörande brandmateriel. Över hela området sträckte sig ett nät med vattenrör och pumpanord-

rätta om upplevda öden och ävenyr. När han berättade om den sista ryttarskvadronens våldsamma kapploppning med en infanteristisk fiende mot bron någonstans i Småland 1958, om hur han och dåvarande sergeanten Kastenman på en skakande och rasslande motorcykel m/Albin, utrustade med en tung kul-spruta, varit själva förpatrullen och kört in i en fientlig skyttepluton, svurit och slagits och slutligen undkommit och med goda underrättelser tagit sig tillbaka till själva brigadchefen, om hur brigadchefen slutit de båda blodiga, sönderslagna och trasiga husarerna i sin famn och till sina bleka stabsofficerare utropat: »Se här, mina herrar, här ser ni två riktiga soldater, dom är kavallerister dom!» — ja, då var det en bit av tradition som relaterades. Bland den tätande ringen av åhörare nickade en och annan som varit med. En och annan undrade väl om allt detta var sant. Men hos oss alla lyste ögonen: detta var en god historia som innehöll mycket som vi tyckte om, som för- enade och värmde. Som vi gärna skulle vilja göra efter, kanske rent av överträffa. — En del som berättades den kvällen var nytt för mig. Det hade hänt under mina stockholmsår. Visst stack det till lite då man förstod att man missat några godbitar. Men glädjen över att det alltfört händer ting, värda att berätta, var större. Det finns en levande tradition vid livhusarerna. Den skall vi värda ömt. Det gör vi genom att minnas och berätta. Men vi gör det framför allt genom att fortsätta att skapa och uppleva situationer, värda att berätta om några år.

ningar för eldsläckningsarbete. Vem kommer efter rustmästare Nilsson oförlömliga föreläsning på gotländska (det lät som någon sorts missanpassad svensk-amerikanska) glömma att kranen uppe vid den lilla röda byggnaden uppe på sluttningen nära vattencisternen, skulle vi i händelse av eldsvåda ge f-n i (annars också för den delen)? Språket var för övrigt ett stort problem för många. Undertecknad hade själv stora svårigheter en morgon i matsalen. Efter tio minuters diskussion med husmor hade jag bara begripit ett ord nämligen filmjolk (internationellt ord? — kanske någonting för språkforskarna).

Hemvärnschefen, en major, hälsade oss välkomna och snart sjöd Blåhäll av liv och rörelse. Tjänsten skulle också börja — naturligtvis. Eftersom de på spanarsidan tillhör de timida typerna kan det vara på sin plats att vi börjar med att gå igenom MP:s verksamhet.

Fanjunkare Johansson, sergeant Svensson, rustmästare Svensson samt vpl sergeanten Enghag (allmänt kallad »sjanten») skötte om oss på bästa sätt. Städning och sängsträckning fick vi klara själva, men annars ordnade de alltid med något intressant och spännande. Risken för sysslolöshet var liten. Fordonskontrollerna vi hade var en upplevelse. Sällan har så få man undersökt så många bilar och sällan har man upptäckt så många fel på så liten tid. För en psykolog skulle dessa kontroller vara en upplevelse. Vi stötte på arga arméingenjörer, snälla rustmästare, snorkiga kadetter, nedlåtande förvaltare och bråkiga värnpliktiga, men på det hela taget var alla snälla och vänliga. Några blev dessutom glada och överlyckliga, exempelvis mannen med lastbilen, som hade vatten i oljan, däck utan luft m. m. Det enda som fungerade på den bilen verkade vara startmotorn. Klarare fall av körförbud har aldrig vi på MP-sidan stött på. Fordonskontrollerna var som sagt en succé, även om en och annan MP gjorde sina misstag.

Typeexempel på »undanhållande» får man väl säga att en stoppost gjorde sig skyldig till, när han underlät att hejda en militärbuss, som var proppfull med lottor.

Efter att ha hört säkerhetsofficeren för MKG lägga ut texten om spioneri och sabotage, mystiska ubåtar, mystiska män i gummibåtar, som de senare grävde ner i sanden på stranden, hade de MP, som skulle ge sig ut på sin första tillträdeskontroll i Fåröns skyddsområde, säkert en pinande känsla i magtrakterna. De blev besvikna... Bland stenar och förkrympta träd hittades enbart svenske ambassadören för London i en engelskregistrerad bil. Han kontrollerades givetvis och en månad senare kunde man läsa i Kvällsposten att det inte var första gången detta hänt.

Civila polisen fick också förstärkning i och med att vi kommit till ön. Vi hjälpte dem med fartkontroller förutom tillträdeskontrollerna. Ingen kan påstå att de som fick uppdragen bland MP blev överarbetade. Det verkade nästan som om ön hade av-

Forts. på sid. 19

I HANDLINGSKRAFTSMOMENTETS BEGYNNELSE

Rustmästare Ake Cannervik berättar ett minne.

En soldat, han må vara spanings soldat eller militärpolis, får aldrig stå överksam eller handfallen i en situation. För att öva förmågan att handla och »göra någonting» i en oväntad situation för att pröva soldatens handlingskraft har vi ofta i våra ordinarie övningspass lagt in vad vi i dagligt tal brukar kalla handlingskraftmoment. Vår förre sekundchef, överste Bengt Ljungquist, själv en synnerligen handlingskraftig människa, var mycket noga med att bl. a. dessa egenskaper hos soldaten prövades och uppövades. Momentet skulle vara väl genomtänkt och så upplagt att soldaten hade flera alternativ att välja emellan och själv avgöra vilket i den uppkomna situationen som var klokast och riktigast att just då göra. Han skulle stå som »åsnan mellan hötapparna».

Just en sådan här övning planlade och genomförde jag vid ett tillfälle med en MP-grupp ur den pluton där jag då tjänstgjorde. Plats för övningen var Dunkeshallskogen, välkänd för livhusarer av alla årgångar sedan 1905. Följande förutsättning för övningen gällde: »Under senaste tiden har vapen stulits ur förråd tillhörande Fo 35. Intensiv spaning har bedrivits och spaningsledningen har nu kommit fram till att stulna vapen finns gömda i mangårdsbyggnaden vid gården Risängen. Denna grupp utför husundersökning.» Gården Risängen beboddes vid detta tillfälle av dåvarande stabschefen, ryttmästare Eric Hedenstierna. Sedan ordern om husundersökning givits iakttog jag noga soldaterna och på de menande blickar de gav varandra förstod jag att de anade oråd. Vad skulle manne hända här? Alltnog, gruppchefen organiserade sin grupp, som efter indelning satt upp i fordonet och det bar iväg mot Risängen.

Jag hade planlagt övningen så, att då gruppen kommit en bit upp på Risängsvägen i höjd med »Svarta förrådet» hör man en kraftig knall från skogen till höger om vägen. Strax därefter blir en man synlig i skogsbrynet för att sedan hastigt försvinna över vägen och in i skogen på andra sidan vägen. Min tanke var den, att gruppen genast skulle göra halt och snarast bege sig in i skogen för att undersöka vad som inträffat. Man skulle konstatera en sprängningsolycka. Allt går till en början helt enligt ritningarna. Bilföraren slår till bromsarna — gruppen gör snabbt avsittning — gruppchefen börjar ge order. Jag är helt upptagen med att försöka konstatera vilket bedömande gruppchefen gör inför den uppkomna situationen och vilka första åtgärder gruppen gör vid olycksplatsen. Det undgår mig att gruppchefen beordrar sin ställföreträdare att med tre man stanna kvar för att utreda

sprängningsolyckan medan han själv med resten av gruppen fortsätter mot Risängen för att lösa den första uppgiften. Jag märker ingenting förrän fordonet plötsligt kör i väg mot Risängen.

Nu var goda råd dyra. Jag visste att fru Hedenstierna var hemma. Jag såg i andanom hur fordonet med resten av MP-gruppen i god fart styrde in på gårdsplanen på Risängen, hur militärpoliserna stormade upp på husets trappa, där i dörröppningen fru Hedenstierna gjorde allt för att hindra dem att komma in för att göra husundersökning. Snabbt som tanken och med hjärtat i halsgropen rusar jag iväg till en annan avdelning i närheten, där man övade motorcykelkörning i terräng. Jag får låna en motorcykel med förare, kastar mig upp på bönpallen och så beger vi oss iväg mot Risängen. Komna halvvägs möter vi MP-gruppen på väg tillbaka. Var husundersökningen redan klar? Gruppchefen får redogöra för läget. Han hade situationen helt klar.

Han hade förstått att vapengömmen var fingerad, varför han även fingerat husundersökningen och markerat denna genom att endast åka fram till gården och vända.

Jag andades ut och tänkte att de här med handlingskraft, det tar på krafterna.

Livhusar från sekelskiftet och från 1969.

LEDIGHET FÖRR OCH NU

När ledighetsfrågor tas upp med sekundchefen brukar han ofta säga: »Det blir alltid lite orättvist med ledighet». Detta yttrande återspeglar något av det som sysselsätter livhusarens tankar i dag om ledighet. Ett annat spörsmål för dagens livhusar är frågan om fria lördagar. Nuvarande system med arbete för den värnpliktige även på lördagar rimmar inte med utvecklingen i det civila samhället och en förändring i någon form torde väl vara att vänta.

Men på det hela taget är det dock ganska lätt för livhusaren i dag att få och att ha ledigt. Så sent som för dryga tjugo år sedan hade livhusaren s. k. långpermission från tjänstens slut på lördagen till kl. 24.00 på söndagen. På lördagen slutade tjänsten tidigast kl. 15.00. Omvisitationer kunde avsevärt förkorta ledigheten. En förlängning av ledighetstiden

var inte att tänka på. I och med avhästningen 1956 minskade behovet av personal i tjänst lördag—söndag och därmed ökade också tiden för ledighet.

I mitten av förra seklet torde det att döma av exemplet på permissionspass som här har bifogats ha varit betydligt svårare att få permission. Till nutidens livhusarer kan man bara säga: Läs och begrunda! Inte var det lätt att ha ledigt.»

Detta permissionspass var tryckt i folioformat och blanketten i original finns i skvadronscheferummet på nuvarande Örebro skvadron. Det sitter uppklistrat på insidan av dörren till det skåp som är daterat MDCCCXLII. Den intresserade är välkommen upp på 2. skvadron och studera.

Karl-Erik Norgren

Husaren af Kongl. Lif-Regementets Husar-Corps och Örebro-Skvadron No 1 N. N., 22 år gammal 5 fot 9 tum lång, lemnas härmedelst tillstånd, att från och med den 22 juni till och med den 27 juni vistas i X-by.

Åliggande honom att vara försett med behörigt prestbevis, icke besöka annan ort än honom nu tillåtet är, vid framkomsten till stället låta påteckna detta pass af närmaste Kronobetjent, och prestbetyget av Presterskapet i församlingen, ej uteblifva öfver permissionstiden, vid återvändandet till hemorten af samma personer begära påskrift af nyssberörde handlingar öfver sitt uppförande och genast vid hemkomsten dem till sin Sqvadrons-Chef aflemna.

Skulle han förlora någon av dessa handlingar åligger det honom, att av förenämnde tjenstemän å per-

missionsorten begära intyg öfver sitt uppförande och förpassning till Regementet.

För öfvrigt iakttaget han att ej längre uppehålla sig på vägen till och ifrån permissionsorten, än nödigt är; men blir han av sjukdom hindrad, skall han hos Kronobetjeningen eller Presterskapet deröfver förskaffa sig bevis, och alltid då han sjuknar, om möjligt är, derom underrätta sitt Befäl.

Under dessa villkor varder han hos hvar och en som vederbör, rekommenderad till fri och obehindrad fram och återkomst.

Till yttermera vissa, har jag detta underskrifvit och med Regementets Sigill bekräfta låtit.

Örebro den

18

Skvadrons-Chef

HÖSTENS STORMANÖVER

— VMHÖ 69-A

Överstelöjtnant Ulf Ling-Vannerus, chef för markoperativa avdelningen vid milostab Väst i Skövde, ger oss här en skildring av höstens stormanöver i skövde-trakten. Ling-Vannerus blev officer vid Livregementets husarer 1950, genomgick militärhögskolan 1958—1960, där han även verkade som lärare 1965—1966. Han har tjänstgjort som kompchef i FN-bataljon på Cypern. 1/10 1969 utnämndes Ling-Vannerus till överstelöjtnant. Som kavallerist har han självfallet ägnat ridsporten stort intresse med segrar bl. a. i svår hoppning och armésteepchase. Han har även varit landslagsman i modern femkamp och värjfkätning. I den sistnämnda grenen har han förutom deltagande i olympiska spelen i Rom 1960, 7 svenska och 3 nordiska mästerskap samt 2 militära världsmästerskap.

DELTAGARE

I övningen deltog omkring 15.000 man, bl. a. en fördelningsstab, en infanteribrigad från I 17, en pansarbrigad (red) från P 4 samt två självständiga bataljoner från vardera I 15 och I 16. Den geografiska spridningen blev än större genom att ingenjörsförbanden kom från den gamla husarstaden Eksjö och artilleriförbanden från Skillingaryd i Småland. Bland stödförbanden ingick bl. a. MP-kompani, K 3, en minhundpluton och en rökpluton.

Mot den fördelning, som härigenom kunde skapas, ställdes ålderklassförband från I 15, I 17 och skövdeförbanden samt den repetitionsövande spanings-skvadronen Cederberg. Härigenom kunde den senare — som sällan förr — erhålla meningsfyllda spaningsuppgifter med feta mål, över vilket också skvadronen uttryckte sitt gillande. Förutom arméförbanden deltog även flygvapnet med jakt-, attack- och spaningsdivisioner samt i markstriden med basbataljon.

SYFTE OCH ÖVNINGSÄNDAMÅL

Syftet med krigsförbandsövningens avslutande fälttjänstövningar är att uppöva förbandens förmåga att uppträda i brigad. Målet skall därvid vara att inom ramen för krigsuppgiften kunna ta ut samlad stridseffekt av bataljonsenheter och av brigadens (fördelnings) understödjande förband.

Övningsändamålet skall så nära som möjligt ansluta till förbanden avsedda krigsuppgifter. Dessa torde för milo V del i första hand innebära anfall mot landstigen och luftlandsatt fiende samt fördröjnings- och avvärjningsstrid.

GENOMFÖRANDE

Tilltransporterna genomfördes under den 4 oktober och avtransporterna för huvuddelen den 8 oktober. Händelseförloppet i stort framgår av bilden. Det inne-

bär att I 17-brigaden genomfört två brigadanfall samt förflyttning på omkring 30—35 mil, varav 9 mil uppstutna, utan allvarliga olyckshändelser. Pansarbrigaden har genomfört tre brigadanfall, varvid skyttebataljonen, I 15, varit underställd. Förflyttningarna för brigaden har begränsats och slutanfallet utförts på övningsfältet, varigenom detta kunnat framföras utan hänsyn till markskador.

Bataljonen I 16 har uppträtt självständigt utom den 7 oktober, då den underställdes brigaden I 17. Anfallet den 5 oktober genomfördes som stridsskjutning med understöd av granatkastare och stormkanonvagnar.

HUR KOM LIVHUSARERNA IN I BILDEN?

MP-kompaniet, som hade reducerats med två plutoner (verkade i milo Ö resp. milo S) utnyttjades för trafik tjänst, stabsplatsbevakning samt sista dagen för ordning och säkerhet. Dessa funktioner löstes på ett utmärkt sätt och samarbetet med särskilt trafikkompaniet löpte väl. Särskilt glädjande var den makt och myndighet, varmed den enskilde soldaten utövade sin verksamhet.

Spanings-skvadron Cederberg, som tillhörde B-sidan, grupperades den 4 oktober på kvällen norr Billingen för spaning mot en från söder framryckande fiende (pbrig).

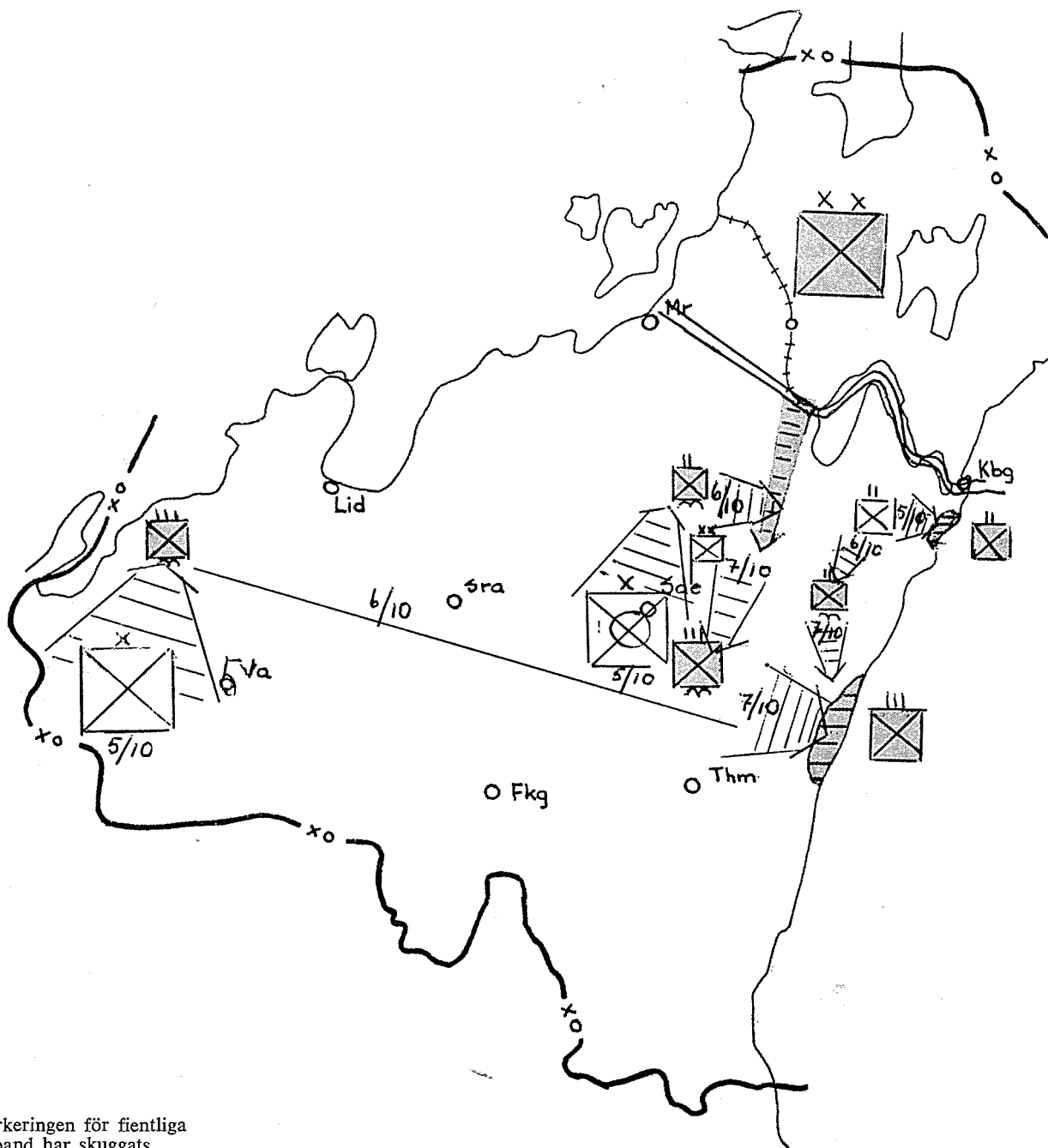
Den 5 oktober kl. 18.00 fick skvadronen ny uppgift att från den 6 oktober kl. 05.00 spana mot en från väster framryckande fiende mellan Billingen och Alleberg. Sent på eftermiddagen fick skvadronen uppgift att fastställa och överfalla staber och förband mellan Tidaholm och Skövde. När övningen bröts den 7 oktober var skvadronen i utgångsläge för överfall mot fördelningsstaben.

Ovanstående innebär att skvadronen under två da-

gar i följd har spanat och inrapporterat två brigaders förflyttning, styrka och slag. Under den mellanliggande natten gjorde skvadronen med fordon (35 st) en omgruppering på minst 30 km i av fienden behärskat område. Spaning har skett i huvudsak som fast spaning, medan verksamheten den tredje dagen övergick till rörlig spaning och strid. Militärbefälhavaren konstaterade: »Fast spaning har ofta bedrivits i pres-

sande närhet av fiendliga förband. Trots svårigheter och ansträngande tjänst har truppens anda varit mycket god. De enskildas förmåga i spaning, signalering, fordons handhavande och maskering har varit goda. Skvch biträdd av stab har väl planerat och genomfört förelagda uppgifter. Ett disciplinerat, användbart förband.» Det förpliktande uttrycket »En gång livhusar, alltid livhusar», står sig, det är tryggt att konstatera.

HÄNDELSEFÖRLOPPET I STORT

Markeringen för fiendliga förband har skuggats.

RANSBERGS RYTTARE

Få känner Livregementets husarers historia bättre än majoren Sven Littorin, välkänd för många livhusarer. Han ger oss här en återblick från rusthållstiden.

I.

Ransbergs socken kring sjön Örlen och bivackplatsen vid Sjöbolet intill kyrkhöjden är för dem av oss, som tjänade från början av 1920-talet och intill den beridna epokens slut, välbekant som en fast punkt under den tidens sommarmarscher, för enstaka skvadroners utflykter och från övningarna mellan Karlsborg och Skövde.

Inte tänkte vi då så mycket på att Örlen varit omgiven av en krans av rusthåll under omkring 300 år och när vi besvarade hälsningarna från gamle Thor, Sköld och Lindström, som ibland visade sig vid sina stugor, tog vi dem som ett självfallet inslag i bilden.

»Så länge svensk härorganisation funnits har Vadsbo härad lämnat en mycket anseelig tribut i män, vapen och hästar till vårt lands krigsmakt. Först och främst uppsatte det förband till provinsregementet »Västgöta ryttare» redan under Gustav Vasas tid och

från början av 1600-talet finner vi ett Vadsbo Compagni såväl vid detta regemente som vid det närbelägna Skaraborgs regemente och det mera avlägset från denna bygd uppsatta Södermanlands ryttare.» Så börjar den korta historik som inledde invigningen av husartorpet i Gärdhems trädgård dagen före Lundadagen år 1950.

Närmare bestämt var det den 11 april 1623 som Gustaf II Adolf gav befallning till krigsöversten i Västergötland Nils Stiernsköld att låta uppsätta ett kompani om 125 ryttare inom Vadsbo och Valla härader och att det skulle infogas i Södermanlandsdelen av vårt stora ursprungsregemente. Detta regemente, som från år 1667 benämndes Kungl. Majestäts Livregemente till häst, var organiserat med 1.505 rusthåll, från Gestriklands härad i Gävleborgs län i nordost till Vadsbo härad i Skaraborgs län i sydväst, där för övrigt Hästekulla gård, allttjämt tillfinnandes mellan Tibro och Ransberg, var det sydligast belägna rusthållet av alla.

Sedan dess har den administrativa indelningen och ännu mera den militära organisationen undergått många förändringar. Men det är sällsamt att finna att själva rusthållen, de gårdar som ansvarade för hållandet av ryttare och hästar, genom tiderna nästan oförändrat varit desamma ända till dess indelningsverket genom 1901 års härordning ställdes på avskrivning. Sålunda betecknades många av de rustande gårdarna som »gamla rusthåll» när Carl XI omkring år 1680 fullkomnade den av Gustaf II Adolf införda kavalleriindelningen.

I fråga om berustningens täthet intar egentligen inte Ransbergs socken med sina tre befälsboställen och 12 rusthåll någon särställning inom regementet. Jag har roat mig med att konstatera, att 11 stycken av våra andra »husarsocknar» bestred ett större antal rusthåll genom tiderna — främst bland dem naturligtvis Fellingsbro med sina 13 befälsboställen och 97 rusthåll under Liv- och Örebro skvadron. Men så har också Fellingsbro numera både minnessten och husar-museum med befälsboställe och husartorp. Ej att för-glömma husaren Källs restaurerade torp därstädes med egen minnessten!

Men Ransbergs ryttare och rusthållare har förvisso gjort rätt för sig. Vi vet, att då regementet utan dröjs-mål nyuppsattes efter slaget vid Poltava för att gå mot danskarna under Magnus Stenbocks fälttåg, bröt Vadsbo kompani upp från hembygden i januari år 1710 med endast 4 ryttare vakanta — och vakanserna var ej att finna inom 3. korpralsskapet och Ransbergs socken.

Utrustning för menig ryttare under Carl XI:s och Karl XII:s tid. Efter den 4 december 1676 bar ryttarna vid Livregementet till häst guldgala runt hattens brätten.

Ransbergs hembygdsförening har tämligen nyligen som donation mottagit ett stort antal värdefulla inventarier från en gammal släktgård, Lövbråten, belägen väster om Örlen. Dessa inventarier, bl. a. klädesdräkter från förra seklet, har fått en fristad i en flygel till Ransbergs prästgård, där de pietetsfullt ordnats till ett museum och vårdas genom föreningens styrelse. I denna styrelse ingår förre husaren Ludvig Johansson, under åren 1927—1928 utbildad av undertecknad vid skvadronen Hedenstierna. Med sinne för och kännedom om bygdens husartraditioner har vännen Ludvig tagit initiativet till att skapa en minnesavdelning för husarerna i det uppväxande museet. Utan att förtrötts har han hos husarers och rusthållares ättlingar i bygden och även vid besök hos långt därifrån utflyttade samlat en fulltalig uppsättning av porträtt av våra regementskamrater från indelningsverkets senaste tid. Han har även lyckats tillföra samlingarna föremål från husartiden, bl. a. en rusthållskista och handlingar från början av 1700-talet. För mig har det varit en glädje och stimulans att under sommarvistelser i Ransberg samarbeta med min gamle rekryt och stå honom till tjänst med uppgifter som jag kunnat hämta ur regementets arkiv och från Kungl. Krigsarkivet i Stockholm. Under vårt angenäma gemensamma »fältarbete» har vi med glädje konstaterat ett väl bevarat intresse i bygden från husartiden. En särskild fröjd var det, när Ludvig funnit det här återgivna gruppafotot av Ransbergs

Ransbergs ryttare omkring år 1880. Bilden tagen vid Sannahed. Husarerna omger sin sergeant, S. H. Zanders, född år 1851. Zanders var underofficer för skvadronens 3. korpralskap, dit Ransbergs rusthåll (nr 87—99) hörde. Sergeanten var beriden m. m. från rusthållet nr 77 Flistad i Flistads socken.

husarer kring sin sergeant. Bilden är tagen vid Sannahed av en fotograf Hakelier — den förste i en familj som i tre generationer var »husarfotografer» i regementets gamla stad. Husarerna är iförda släp-mundering av m/1846, utom den ungehusaren närmast sergeanten. Han bär uniform m/1874 med skört på dolman, 10 st »snören» samt byxor utan skinnskoning. Sergeanten bär bigesch med det vita fodret kokett uppslaget samt kartusch med rem, stövlar och ridspö!

Gruppafotot finns inom glas och ram hos en son till husaren Renström, som synes stående på flygeln med högra handen på sabelfästet. Han representerar

Uniform m/1874. Stor parad. Pomponen i mössan, vit med rött kors, skvadronsmärke för Westra Nerikes skvadron.

det vanliga förhållandet att fäder och söner tjänade samtidigt. Renströms far tjänade under namnet Ström och samtidigt tjänade tre av hans söner under namnet Lindström, Hallström och Renström, samtliga för övrigt med vardera mer än 30 års tjänst. Lindström är den pregnante mannen med det välvårdade skägget och välsittande dolman. Han ses sittande snett nedanför Renström.

Den andra bilden visar den uniform med tillbehör, som husarerna på gruppbilden bar vid »stor parad». Bilden är tagen i juli år 1920, innan vi red till Sannahed för att delta i avtäckningen av regementets minnessten. Uniformen tillhör regementets museum och bars vid högtidligheten på Sannahed av furiren, sedermera fanjunkaren E. G. Andersson, som jämte dåvarande sergeanten Emil Carlsson var honorärspost vid stenens avtäckning. Uniformerna hade restaurerats med bidrag av löjtnanterna i reserven Bertil Ekberg, Dagsnäs, och Olof R. Litzén, Skövde.

I mars månad innevarande år anordnade ortens hembygdsförening en hembygdsafton i Hönsa välordnade hembygds gård med programmet koncentrerat kring husarminnen. Aftonen rönt stort intresse — naturligtvis främst från äldre sockenbor med personliga minnen av rustningstiden. De bjöds på en historik — mera i bild än ord — varunder Ludvig och undertecknad gav en återblick på traditionerna och med hjälp av släktporträtten kunde låta ryttarna träda fram för igenkännande gamla bekanta. Sekundchefen hade benäget ställt Sannahed- och Fellingbro-

Forts. på nästa sida

SANNAHED IGEN

I samband med övergången från indelt organisation till 1901 års härordning bröt vårt regemente år 1905 på allvar upp från sin mönstrings- och mötesplats Sannahed.

Sedan dess har förvisso många minnesgoda husarer besökt heden och gör så alltjämt, trots att »stora vägen» över Närke-slätten — E 3 — numera går en bra bit väster om den gamla allfarvägen mellan Örebro och Hallsberg.

Regementet eller kontingenter av regementet har emellertid sedan år 1905 endast tre gånger besökt heden.

Första gången var i augusti 1920, då prins Eugen på sin 55-årsdag avtäckte den genom officerskårens försorg resta minnesstenen vid »Källan». En skildring härav avses inför halvsekelminnet inflyta i Livhusarens vårnummer år 1970.

Andra gången var i augusti 1940. Då hade huvuddelen av den sedan april samma år mobiliserade kavalleribrigaden, general Peyrons brigad, genomfört övningar söder Hjälmaren. De följdes av chefen för armén, general Sylwan, och ändade i trakten sydost Kumla. Före de avslutande övningarna mottog arméchefen brigaden i förbimarsch på Sannahed, vid vår minnessten och till brigadmusikkårens toner. Brigadens tredje bataljon, cirka 600 man stark, förd av

dåvarande major Hampus Kalmberg, bestod av livhusarer.

Det tredje tillfället, då regementet angjort Sannahed, var i augusti år 1947. Vår sommarmarsch det året gick norrut längs Vadsbo och Västra Närkes skvadroners gamla marschvägar till Sannahed. Hemmarschen följde de vägar, som regementet brukade rida från heden till Axvall eller Skövde. Söndagen den 17 augusti genomfördes på heden en »kamratdag» med mycket god anslutning från samtliga fyra avdelningar av kamratföreningen, f. d. indelta husarer, ortsbefolkningen och inbjudna från Livregementets grenadjärer. Regementet var formerat på regementsstab och tre beridna skvadroner. Prins Eugen, som anmält sig till deltagande, hade lämnat återbud på grund av hälsoskäl. Inte anade vi, att budet om prinsens död skulle nå oss i husarlägret innan dagens slut.

Skall augusti månad år 1970 få se husarer på Sannahed? Ja, nog är vi välkomna. Lägerområdet arrenderas »på evärdlig tid» av vår regementskamrat och föreningsmedlem Karl Larsson i Krongården vid lägrets västra gräns. Skrivaren kan vitsorda — efter sedvanligt sommarbesök på ort och ställe — att arrendatorn är i utomordentlig form och utan svårighet ånyo skulle slänga benet över hästryggen — om vi hade några hästar med oss.

Sven Littorin

RANSBERGS RYTTARE

Forts. från föregående sida

filmerna till vårt förfogande. Bland gästerna var ordföranden i vår kamratförening i Skövde, major Gunnar Schildt. Aftonen berikades med musik samt vacker sång av en liten skolkör under ledning av hembygdsföreningens ordförande kantor Gillis Andersson.

Vi har hållit på ett par år nu, Ludvig och jag. Men

vi vet att ännu mycket av intresse finns att ta fram angående Ransbergs ryttare, i samarbete med dem i bygden, som vårdar minnet — och kanske till glädje även för regementet och nuvarande Vadsbo skvadron!

Alla bidrag mottagas med tacksamhet och alla är välkomna till det framväxande museet vid Ransbergs prästgård. Föreståndare för husaravdelningen därstädes är Ludvig Johansson, Solvik, 540 30 Fagersanna.

Sven Littorin

Fredsбивack vid Örlens södra strand, 1930-talet.

RIDNINGEN VID K 3

Lars Swärd — Benjamin (nr 6) över vattengraven i S:t Eriks Pris.

Allra först en stor honnör för K 3:s båda aktiva kapplopningsryttare: Ryttmästare Lars Swärd och löjtnant Lennart Jarvén.

Båda dessa herrar har verkligen gjort PR för sig själva och för livhusarena på våra kapplopningsbanor under året.

Lennart Jarvén har under året intill den 1 november vunnit åtta gånger på släta banan och blivit tvåa fyra gånger. Han ligger därmed på tredje plats i striden om segerrikaste amatör i Sverige 1969. Hela göteborgsmeetngen som endast omfattade fyra löpningsdagar, tog Lennart Jarvén sex segrar och blev givetvis Åbys suveräne ryttare 1969.

Lars Swärd leder den 1 november ryttarligan över hinder för både amatörer och jockeys med sex segrar och fem andraplacingar. Han ligger dessutom tvåa bland vinstrikaste hindertränare. Med nio segrar och fem andraplacingar ligger han även tvåa bland segerrikaste amatörer i Sverige.

Dessa prestationer måste anses särskilt stora, när man dessutom tar i betraktande att dessa unga officerare verkligen har fått »stå på» i den ordinarie tjänsten vid förbandet. Vi gratulerar dem och vi tackar dem.

Vid K 3 finns nu 20 hästar uppstallade, varav två stycken är s. k. »egna tjänstehästar». Dessa hästar är verkligen flitigt igång. Så gott som varje häst har förutom ordinarie ryttare en andre ryttare sig tilldelad. Träningen har mestadels skett på enskild väg. Över vintern har vi ordnat med transporter till Skara några dagar för att komma till ridhus, men mestadels tränar vi i den utmärkta terrängen söder om K 3.

Ryttarna är mycken tack skyldiga för den stora välvilja som alltid möter oss från sekundchefen och även för den stora fackkunskap som strömmar ut från stallchefen och hovslagaren, rustmästare Bäckman.

Tävlingarna har på senare år ändrat form och förenklats betydligt. Mängder av starter har av K 3-ryttarna gjorts vid klubbävlingar och regionala tävlingar i Skövde, Falköping, Skara, Lidköping, Karlstad, Brånarna, Alingsås, Eksjö, Lerum m. fl. platser. Vår hästtransportbil är flitigt i gång och hjälper ryttarna ut till alla platser nästan varje söndagshelg under säsongen. Framgångarna har också varit stora och väl spridda.

En sista jaktsäsong i livhusarernas regi har medhunnits. Repetitionsövningarna i september—oktober

EN LIVHUSARS MINNEN

Den 19 mars 1925 gjorde jag min första bekantskap med Kungl. livregementets husarer, då jag vid inskrivningsförrättningen ett år tidigare blivit uttagen till kavalleriet.

Våren började göra sitt intåg rätt tidigt det året. Solen sken och dagsmejan tärde hårt på det som var kvar av snötäcket, smältvattnet skvalade i rännstenarna när vi ställde upp utanför Skövde station och marscherade till gymnastiksalen på K 3, där vi fick lämna inkallelseorder och inskrivningsböcker. Där placerades vi sedan i fem grupper. Den grupp, i vilken jag placerades, marscherade till livskvadronens dagrum, där borden var fullbelagda med naftalindof-tande persedlar. Var och en fick sin del av detta för-råd: Tredjemundering dolma, 2 par ridbyxor förstärk-ta i den del som skulle komma i kontakt med sadeln, skor och benläder samt skärmmössa m/ä. Andra-munderingsuniform grå med trekantig hatt, ganska ny. I övrigt gråvit grötrock och byxor, stallrock, trä-tofflor, gymnastiskor, gammal blå kappa, två par kalsonger, två vita bomullsskjortor, olle, tre par strumpor, andramunderingsskor bruna med halvhöga skaft.

Dagen efter började med staltjänst, och var och en blev tilldelad en häst samt sadel och tillbehör. Stallarna var fulla med hästar. Efter staltjänsten ställde vi upp på kaserngården och skvadronchefen ryttmästare Klingspor tog emot de nyinryckta och betonade i ett tal att det alltid varit kända pojkar på Livskvadronen och att vi skulle uppföra oss så att skvadronens goda anseende ytterligare befastes. Den första tiden upptogs sedan av skolridning i ridhuset samt formell exercis med framför allt övning i hälsning rakt fram samt till höger och vänster. Det kunde ju inte bli tal om någon permission för att gå till stan förrän detta moment var fullständigt inövat. Efter cirka tio dagar ansågs vi kompetenta att ensamma gå till stan. Någon

av »värarna» sa en dag: »Då kunne la ingen ana inna en kom hit att en va så dummer.»

Var tionde dag fick vi avlöning, en femma. De vär-vade hade månadslön, men kunde var tionde dag få ut s. k. nödmynt, poletter, som endast gällde på »mar-kan». Vi fick då ofta stå till tjänst med att växla in en del av dessa mot riktiga pengar.

Vår utbildning fortsatte sedan i dagrummet, gym-nastiksalen, stallet, ridhuset, lusharpan och kasern-gården. Snart kunde vi gradbeteckningarna och kände namnet på de höga officerarna. Arme fördelningschef: generallöjtnant Carlesson; sekundchef överste Ahn-ström; överstelöjtnant Böcklin, major Klingspor, rege-mentskvartermästaren ryttmästare Montgomery-Ce-derhielm. Skvadronchefer: Liv Rm Klingspor, 2. skv Rm Skiöldebrand, 3. skv Rm Odelberg, 4. skv Rm Hedenstierna, 5. skv Rm Montgomery. Löjtnanter som jag minns: von Bornstedt, von Wachenfeldt, Strömfeldt, Fock, Bonde, Leuhusen, Kamp, Lager-kranz, Franzén, Rääv (reserv), von Essen. Fänrikar och gradpasserare: Palmstierna, von Hofsten, Löwen, Schildt. Övrigt befäl på livskv: Adjutant Fj Bergling; sergeanter: K Gustavsson (sedermera Rm Bäckeskog), Gustavsson, Seipel; furirer: Stål, Göransson, Hult-ström, Karlgren, Dahlström; väbel: Fj Borelius.

Lodarna hade ständigt dålig kassa och dök på den ene efter den andre och ville låna pengar, i nödfall mot pant, t. ex. rakapparater, stövlar eller egna spor-rar. En del bassar och vicekorpraler försökte sig på detsamma. En på Liv hade ett stående uttryck när han var pank: »Nu är det rörande för Liv! Det rör sig om kaffepengar.» Sedan gällde det att med alla medel försöka pressa fram dessa. En värnpliktig hade av någon anledning fått öknamnet »Grisko», vilket han var rasande för. Den som flitigast begagnade detta sade en dag: »Om du bjuder på fika på markan ska jag aldrig säga Grisko mer.» Han blev glad och gick

gjorde att vi inte kunde börja förrän den 11 oktober och fick nöja oss med fyra trevliga jakter. Den första reds på övningsfältet söder om kasern, den andra på markerna runt Ullstorp, den tredje på fanjunkare Kastenmans nyinköpta gård Ljusningsbacken och slut-ligen Hubertus-jakten på Klagstorp. Så gott som alla tjugo hästarna har varit med varje gång och ibland har dessutom några jaktkamrater utifrån trakten anslutit. Hubertus-jakten var vi 28 ryttare.

Tyvärr bestämde den förre arméchefen strax innan han avgick att hästarna vid K 3 och K 4 från och med den 1 juli 1970 skall vara utackorderade och borta från förbanden. Vi rider alltså för sista året på flera hundra år vid livhusarerna. Det finns anledning att i nästa nummer av Livhusaren återkomma i tack-samma tankar kring livhusarernas genom tiderna bästa och trognaste vän, våra hästar!

Lennart Jarvén—Ayr Camp vinner Amager handicap på Klampenborg.

Dåvarande chefen för Livskv ryttmästare Lagercrantz med sin adjutant fanjunkare Bergling.

på detta, men valutan blev bara: »Tack ska du ha, Grisko.» På tal om öknamn så hade en stor del av befälet sådana också, t. ex. Fu Göransson (Taxen), Fj Berglin, adjutant på Liv (Löparen), Lt von Bornstedt (Bulldoggen), Lt von Wachenfeldt (Tjåka), Rm Klingspor (Vargen) m. fl. De olika skvadronerna hade ju också sina speciella namn såsom »Kalva», »Bocka», »Getinga» och »Busa».

Vi marscherade skvadronsvis till matsalen, där ett antal lodare och »vicepluggar» i förväg delade ut maten i portioner och alltid såg till att de fick de bästa bitarna för egen del.

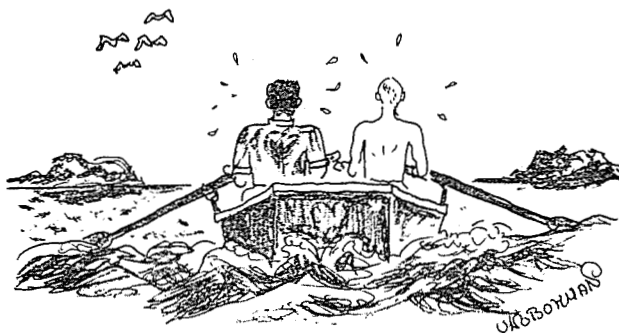
Man kan inte gärna frånga lodarna utan att nämna nr 40 Snygg. Han var inte på regementet så långa perioder åt gången, utan rymde allt emellanåt och stannade i frihet så länge han tyckte det var roligt, sedan kom han tillbaka efter cirka ett halvt års bortovaro. Då skulle han bli en bättre människa och började gå på Filadelfiaförsamlingens möten, vilket ledde till att han en kväll kom in och meddelade att han blivit frälst. Sedan åg han alla kvällar, när det inte var möte på knä vid sin säng och bad för sina ogud-

aktiga kamrater. Han skulle också börja tala tungomål så snart han blev andedöpt. Men innan dess hade vi »värar» hunnit »mucka».

På våren blev det mest övning med spaningspatruller och rapportryttare utåt punkt 138 och 146,4 samt Segerstorp, Ullstorp, Amundstorp m. fl. platser. Det blev också övning i troppexercis efter det gamla systemet med hela troppen på linje. Det kom ut nya instruktioner innebärande att alla vändningar skulle ske gruppvis, vilket gick mycket smidigare. Senare hade vi mest fälttjänster, vanligen mot särskilt avdelad fiendestyrka med vita band, men ibland mot markerad fiende i form av röda, gula eller vita skärmar. Det var inte så välförsett med moderna vapen på den tiden, varför vi hade ett flertal attrapper markerande kg och handgranater. Vid en fälttjänst blev fienden närgången mot vår kg-grupp, varvid furir Göransson lite spydigt yttrade: »Fienden tycks inte respektera min markerade kg-eld». Fälttjänsterna tyckte vi samtliga bäst om, då detta gav mera omväxling i tjänsten. Innan dagens övning började, meddelade övl Böcklin förutsättningen och någon korpral eller vice dito fick repetera. Vid ett tillfälle gick detta så traggligt och dåligt att överstelöjtnanten föreslog att någon värnpliktig i stället skulle repetera förutsättningen. Jag blev då beordrad att göra detta, vilket utfördes till belåtenhet, varvid övl Böcklin yttrade: »Det är hedrande när en värnpliktig så perfekt kan repetera en förutsättning, fastän man av honom inte har rätt att fordra så mycket som av ett underbefäl». Efter varje övning blev det kritik, varvid både positiva och negativa synpunkter framfördes.

I början av augusti hade vi den traditionella sommarmarschen till Ransberg vid sjön Örlen i tolv dagar. På hösten var vi några dagar i Axvall. Så gick sommaren med omväxlande övningar. Det var mycket stenkörning och krossning den sommaren, ty det lades gata tvärs över kaserngården, från valvet till 3. skv stall. Gymnastiksalen fick nytt plåttak och en malaj som aldrig kunde förmås att hälsa på befäl, hade blivit komenderad att plocka ihop den gamla plåten. Översten gick förbi där en dag: »Vad gör du, min lille vän?» Malajen: »Plockar plåt». Översten: »Vad gör du när jag kommer då?» Malajen: »Plockar plåt».

Vpl vid livskvadronen 230 31/24 Björkquist

När C 2. skv bjöd sekundchefen på motorbåtsfärd i yttre skärgården.

UNDERBEFÄLSMÄSSEN VID KUNGL LIVREGEMENTETS HUSARER

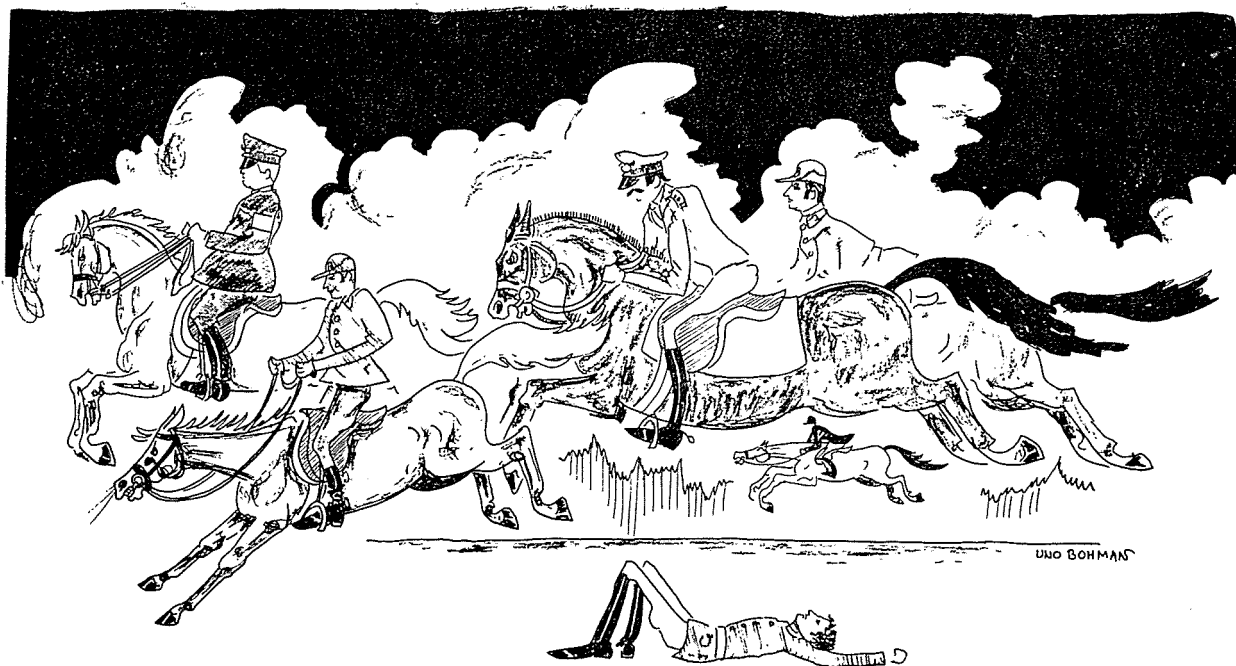
För befäl av alla grader har det sedan mycket lång tid funnits lokaler som i sig förenat en kombination av matsal och fritidsutrymmen. Detta torde ursprungligen haft sin grund i dels behovet av att individer med enahanda yrkesintressen kunnat sammankomma och dels de praktiska arrangemang såsom mathållning och fritidsvistelse som måste till vid förläggning på avsides liggande orter. Dessa lokaler, kallad mäss, är inte något unikt för Sverige. De har funnits och finns i många länder,

Underbefälskårens vid K 3 mässförhållanden har genom åren skiftat rätt betydande. Om man begränsar beskrivningen till åren efter 1947, finner man att vid den tidpunkten var mässen inrymd i en röd villa, tidigare förvaltarbostad och nu fältarbetsal, vid infarten till Dunkehallsbogen. Den var fritt belägen, hade egen trädgård med fruktträd och hade många förtjänster, men var ej centraluppvärmd och således kall på vintern. Det var lång väg för tilltransport av varm mat, vilken icke sällan blev svårt nedkyld innan den var klar för servering. År 1955 återuppbyggdes den då nedbrunna manskapsmässbyggnaden, varvid en mäss för kadetter tillkom. Då kavalleriets kadetskola vid denna tid flyttades till K 4 i Umeå blev dessa mässutrymmen lediga och erbjöds underbefälskåren. Vi accepterade, även om vi var medvetna om att vi fick sänka utrymmesstandarden och gå förlustig det fria läget. Fördelarna med nyrenoverad/nybyggd lokal med centralvärme och central belägenhet i arbetsområdet/kasern ansågs dock uppväga de nackdelar som nämnts.

Ett flertal framställningar, både muntliga och skriftliga, om utökade utrymmen gav intet resultat, kanske närmast beroende på de kostnader som komme att uppstå.

Vissa förbättringar skedde dock under tiden fram till 1968. Bland annat tillkom serveringsrum med diskbänk, avlopp, kylskåp och förvaringsskåp. Eget kök har aldrig funnits och som förhållandena utvecklar sig synes behov av sådant icke vara särskilt angeläget.

År 1968 skedde en radikal omprövning av vår situation. Sekundchefen bestämde att vi skulle få övertaga övervåningens läsrum och bibliotek. Han lyckades också få pengar till de byggnadsändringar, relativt måttliga, som erfordrades. Kasernavdelningen svarade upp med iordningställandet. Intendenten gav oss god hjälp med att skaffa, jag höll nästan på att skriva tvinga, fram ett anslag för anskaffning av möbler, mattor och gardiner m. m. Han gav oss också ett gott handtag vid urvalet av dessa inventarier. Förvaltare G. Götzéns positiva insatser på samma område är väl förtjänta att nämnas. Resultatet blev dels en fördubbling av golvarealen, som möjliggjorde omdisposition av lokalernas funktion, och dels den nyheten att den »gränsvägg» vi nu fick till underofficersmässen förvandlades till en stor öppningsbar viktvägg, med möjlighet att då behov förelåg låna utrymmen av varandra eller ha gemensamma sammankomster.

Situationsbild från den sista hubertusjakten.

BEFORDRINGSSAMMANTRÄDE 1706

Att Karl XII i en del fall handlade efter en demokratisk linje och härvid låg långt före sin samtid tycks ha gått vår tids historieskrivare förbi.

EPISOD UNDER KARL XII:s FÄLTLAGER VID PINSK I MAJ 1706

En ung greve Oxenstierna, köttslig syssling till kung Karl och den store rikskanslerns sonsons son, tjänstgjorde under vintern som menig ryttare vid Livregementet till häst men hade under våren befordrats till korpral.

Piper androg en dag för kungen, att det gjorde honom ont om den unge greve Oxenstierna.

Kungen: »Hvad felas. Han är ju hos Creutzen, och för en månad sedan blef han korpral vid Lifregementet.»

Piper: Eders Majestät hade väl kunnat göra honom strax till kornett.»

Kungen: »Ja, jag hade så kunnat, men I måste besinna, att jag icke utan orsak gjort det, som nu är; 1:o om en så ung adelsman genast blifver öfverofficer, så är han ovettig mot gemene man, men när han själf får något litet tjäna för gemen, göra vakt, stå på ut-

post, då lär han, hvad gemene man likar, och blifver därigenom höfvligare; 2:o vill jag aldrig prejudicera kan det icke utan förtryta en annan, som länge tjänat någon. Om en ung adelsman blifver så framdragen, och står i turen att avancera.»

Piper: »På grefve Oxenstierna kan ingen förtryta, ty utom det att han är en af våra äldsta illustre familjer, hafver han den lyckan att vara Eders Maj:ts blodsförvant och syssling.»

Kungen: Gammal adel och ung adel gör ingenting i själva godheten af en karl, vi hafva många regementsofficerare vid armén, som icke äro adelsmän, och ändå braft folk; när en gemen ryttare är braf, kan det vara lika, om han är adelsman eller ej. När Creutzen nu varit på parti, torde han hafva någon öppning; om han då har orsak att sätta Oxenstierna på förslag, skall jag blifva därvid.»

Oxenstierna blev en av dem som stupade under Creutz parti.
E P-n

Invigningen skedde i november 1968. Det blev en nervpirrande historia. Dagen före högtidligheten, som var förberedd med inbjudna gäster, mat och dryck och allt vad därtill hör, var de nya lokalerna helt tomma. Varken mattor, möbler eller gardiner fanns på plats. Då började emellertid hända saker; leveranser anlände stup i ett, och jobbet att få allt på plats och i ordning var ju en sådan där positiv ansträngning som är i minnet endast trevligt.

Invigningsfesten blev lyckad. Såvitt känt har ingen enda yppat annan mening. Vi har nu således tillgång till en utrymmes- och inredningsmässigt fullt tillfredsställande mässlokal. Ja, d. v. s. vi skulle kanske behöva lite fler saker att pryda väggarna med. (Donatorer lär förekomma ännu i våra dagar.) Där har vi nu möjlighet att ordna fester med damer och dans eller andra sammankomster av kamratlig- och föreningsmässig natur. Senast i vecka 42 i år gick vi tillsammans med underofficerarna och arrangerade Skövde TCO-kommitténs »kontakträff», till vilken ett 65-tal TCO-tjänstemän av båda könen från Östra Skaraborg hade mött upp och — av vad det föreföll och vad som sades — fann sig väl tillrätta och trivdes gott.

Vi kan avslutningsvis konstatera att mässen väl fyller sin funktion, att den är trivsamt och bra och att vi inom underbefälsskåren är glada så länge vi har en sådan förnämlig lokal, så centralt belägen, för yrkesintressegemenskap och kamratlig samvaro.

Tage Vesterlund
Ordf. i underbefälssföreningen

GOTLANDSRESAN

Forts. från sid. 7

folkats på civila bilar. Dagarna rann undan. Solen sken ständigt — det var bara resdagarna som var otursdrabbade — och stranden, som låg något hundratal meter från förläggningen, inbjöd ofta till sköna bad i det nästan tjugogradiga vattnet. Snart var det dags att styra kosan mot K 3 igen. Vi blev avtackade av general Löwenhielm, chefen för Gotlands militärkommando, och hemvärnschefen öste många vackra ord över oss. Om vi undantar ömheten i fötterna efter de långa kvällspassen med ordningshållning i Visby, rosornas stad (dans på rosor kan väl alla inbilla sig hur det känns), var vi i fysiskt topptrim när vi lämnade ön. En sak är säker: Det är nog ingen, som inte vill tillbaka igen. När »Gotlandia» lämnade Visbys redd, såg man de vita näsdukarna från ett otal feminina varelser vifta åt oss militärer. Det var nog ingen av oss från K 3, som inte kände sig träffad. Befolkningen på Gotland kommer nog inte heller i första taget att glömma »sheriffen i Visby» och alla de andra grabbarna som hemsökte deras under några hektiska dagar i augusti sommaren 1969.

För upplysningar angående vår fritid ombuds läsarna kontakta de enskilda individerna ur PCS.

Peter Egardt
PCS-MP

IN MEMORIAM

Oscar Hallenberg

På sin 93-årsdag den 14 november gick löjtnant *Oscar Hallenberg* ur tiden.

Oscar Hallenberg var född på Hallebro gård i Frustuna, Södermanland. Vid 17 års ålder blev han 1894 volontär vid Livhusarerna, som då i huvudsak kamperade på Sanna hed. Efter genomgången kavalleriskola vid Livdragonerna i Stockholm utnämndes han till sergeant 1901. Vid kavalleriskolan tjänstgjorde han dessutom som biträdande lärare åren 1898—1889 samt 1902—1903. Under unionsupplösningen 1905 deltog Oscar Hallenberg i gränsbevakning mot Norge. Han var därvid avdelad att vid ett eventuellt krigsutbrott föra en spaningstropp med långt gående uppgifter in på norskt område.

Under en kortare tid lämnade han regementet och tjänstgjorde som ridinstruktör vid Göteborgs, Linköpings och Norrköpings civila ridskolor. 1913 kom han tillbaka och utnämndes då till fanjunkare och adjutant vid 5. skvadron. I denna befattning kvarstod han tills avgången med pension 1926, varvid han utnämndes till löjtnant i armén. Under beredskapstiden 1940—1945 togs hans tjänster återigen i anspråk vid regementet.

Efter en mer än 30-årig synnerligen meriterad och ansträngande tjänst skulle väl de flesta vara förbrukade — så ej Oscar Hallenberg. Med en blygsam början, men i takt med bilens och traktorns expansion, byggde han upp och utvecklade ett företag, som kom att bli ett av länets största inom branschen.

Trots denna andra livsgärning, som mer än väl

krävde sin man, hade han tid och intresse kvar för sitt gamla regemente och för hästen. Det är så, som den borne kavalleristen och livhusaren, vi minns honom. I ur och skur, oberoende av årstidens växlingar och eventuella småkrämpor sågs han till häst långt innan andra flera 10-tal år yngre människor gnuggat sömnen ur ögonen. Det var inte slentrianmässig promenad till häst — det var fältritt i friskt tempo över stock och sten, omväxlande med dressyrarbete, som sig bör. Vi minns, när han som 80-åring förde den olympiska elden genom Skövde stad och under flera år senare deltog i regementets höstjakter, samt även väl hävdade sig i dressyrtävlingar.

Oscar Hallenberg var den sista länken mellan verksamheten på Sanna hed och förbandets nutid. De stolta traditionerna bevarade han i kärt minne, men hade ändå blicken öppen för nutidens realiteter.

Vi vill hylla och hedra minnet av en god livhusar och ryttare.

E Pn

Thord C:son-Bonde

Chefen för konungens stab, generalen greve *Thord C:son Bonde*, avled den 18 sistlidna oktober.

Han jordfästes i Danderyds kyrka i konungens närvaro, varvid Livregementets husarer representerades av standaret, fört av fänrik Dahlberg och flankerat av Svea livgardes fana och Livgardesskvadronens standar.

År 1910 fick Thord Bonde sin officersfullmakt vid vårt regemente. Han var förvisso inte tveksam då han valde det förband, där han ingalunda var den förste av sin ätt.

Huvuddragen av Thord Bondes militära bana visar, att han anförtröddes mycket betydelsefulla befattningar och hans karriär vittnar om hans mångsidighet, klara intellekt, målmedvetenhet och kunnighet.

Efter att i unga år ha genomgått krigshögskolan avancerade han till överstegraden, främst under tjänstgöring i generalstaben, och var därunder en tid militärattaché i Washington. Åren 1950—1953 var han sekundchef för Svea livgarde, därefter chef för försvarshögskolan, militärbefälhavare först på Gotland och sedermera i Skövde. De sista sex åren i aktiv tjänst var Thord Bonde chef för armén och från hösten år 1963 chef för konungens stab.

En med Thord Bonde mycket förtrogen officerskamrat har i en minnesteckning yttrat: »Han förblev intill slutet i djupet av sitt hjärta livhusar. Kavalleristen gick aldrig ur honom — kanske ett av skälen till hans framgångar.»

De som hade förmånen att uppleva Thord Bonde under hans subaltanår vid 2. skvadron på 1920-talet bevarar honom helt visst i tacksamt minne. Vid truppen var han respekterad och omtyckt i bästa bemär-

Avsked från aktiv tjänst

Ryttmästare Gösta Hedén blev fänrik vid K 4 1941, utnämndes till löjtnant 1943 och till ryttmästare 1949.

Sommaren och hösten 1941 deltog han som frivillig i striderna vid Hangö. Återinträdde i tjänst vid K 4 och tjänstgjorde de sista två åren där som stabschef.

1956 placerades Hedén vid K 3 som skvadronschef. Nästkommande år blev han utbildningsofficer, 1963 FN-observatör i Palestina och 1964 chef för kavalleridetajlen i infanteriinspektionen.

Sedan 1965 fram till våren 1969 har han varit mobiliseringsofficer vid Skövde försvarsområde.

Thorsten Grill 75 år

Den 16 juni 1969 fyllde ordföranden i Stockholmsföreningen, ryttmästare Thorsten Grill, 75 år. Under de 35 år som föreningen verkat har han varit dess högt värderade förman i två omgångar. Vid föreningens bildande 1934 valdes Thorsten Grill till dess ordförande och kvarstod på denna post till andra världskrigets utbrott, då en långvarig beredskapstjänst medförde svårigheter för honom att upprätthålla denna befattning. Till ny ordförande utsågs då kammarherre Harry Hedenstierna, som ledde föreningen till 1962, då han av hälsoskäl nödgades lämna styrelsen. Ett enhälligt årsmöte utsåg då Thorsten Grill ånyo till ordförande, i vilken befattning han ännu kvarstår. Med aldrig svikande intresse har denne sanne livhusar lett föreningen och verkat för dess bästa på en mångfald sätt, ej minst i ekonomiskt avseende, då föreningskassan stundom varit i behov av förstärkning. Tidningen Livhusaren har i honom haft en pålitlig gynnare och livhusarerna i Stockholm ser med stor tacksamhet tillbaka på alla de år vi haft förmånen att ha haft Thorsten Grill i ordförandestolen, och vår förhoppning är att ännu i många år få behålla honom i ledningen för vår förening.

Grill avlade reservofficersexamen 1915 och utnämndes 1931 till ryttmästare i regementets reserv. Han var en av deltagarna i Fidras på sin tid uppmärksammade världsomsegling 1920—1922. Efter utlandspraktik under 20-talet var han under åren 1933—1942 verkställande direktör i KSSS. Sedan många år är Grill verkställande direktör för Emma Benedicks stiftelse, är ledamot av Borgerskapets 50 äldste sedan 1958 och alltsedan 1942 ledamot av direktionen för Borgerskapets änkehus. Han är ävenledes ledamot i direktionen över Sadelmakare-åldermannen Jacob Fagerbergs pensionsinrättning i Stockholm, vilken grundades för 200 år sedan, år 1769.

L. S.

kelse. Med självfallen naturlighet tillämpade han i sin befälsföring de goda grundreglerna om fasthet, allvar, jämnmod och välvilja. Han var hästkarl och som ryttare framgångsrik i ridsportens olika grenar: på den av honom själv i Skövde tränade »German**» triumferade han genom att på Ulriksdals steeplechasebana vinna den eftertraktade trofén »Gyllene hästen», och med »Tom» och »Lage» visade han sin skicklighet i fältridning och dressyr. Ännu som chef för armén red han regelbundet, då hans tjänst så medgav.

I mitten av 1950-talet var Livregementets husarers tillvaro hotad. Det föll på Thord Bondes lott att delge regementet lägets allvar. Han gjorde det vid personligt besök i Skövde. Emellertid avvärjdes hotet och situationen tog en för oss gynnsam vändning. Vi husarar glömmer inte att det var Thord Bonde, som då var chef för armén.

S. L.

Erik Åkvist

Fanjunkaren i K 3:s reserv Erik Åkvist avled den 11 april innevarande år. Han började sin militära bana vid Smålands husarregemente 1925. I samband med den starka decimeringen av kavalleriet 1927 överfördes stora delar av Smålandshusarernas befälskårer till Livhusarerna. Åkvist, som tillhörde denna grupp, befordrades till sergeant 1938 och fanjunkare 1943. Han pensionerades 1958.

Sin största insats kom Erik Åkvist att göra inom ridutbildningen och ridsportens områden. Bland det flertal dressyrhästar, som Åkvist utbildat under sin tjänstgöringstid, märks framför allt Ginst, med vilken han nådde stora och välförtjänta framgångar i offentliga tävlingar. Under många år var Åkvist tjänsteför rättande skvadronschef vid remontskvadronen, där han genom sitt lugn, sin naturliga pondus och sitt gedigna hippologiska kunnande dokumenterade sig som en av de bästa ridinstruktörer regementet någonsin haft.

Efter avskedet tjänstgjorde Åkvist vid Axvella travbana, varefter han vann alla medarbetares synnerliga uppskattning.

Vi gamla livhusarar kommer alltid att minnas Erik

Åkvist som en rakryggad, skicklig yrkesman och god kamrat.

G. Schildt

LIVREGEMENTET...

Forts. från sid. 2

Segern vid Düna var vunnen, men därmed var fienden ej krossad. Kung Karl ansåg sig ej kunna vända sig mot ryssarna förrän polackerna var slagna.

Under sommaren synes huvuddelen av Livregementet legat vid Grobin. Mindre delar deltog i fäktingar på olika håll. I slutet av september förflyttades regementet till Ober Bartau, tre mil sydost om Libau.

Några strider av betydelse inträffade ej förrän i slutet av året. För att tukta den polske anföraren Oginsky, som hade en styrka av ungefär 15.000 man till sitt förfogande, bröt kungen den 1 december upp med 1.100 man och gick mot staden Tryszki. En del av Livregementet ingick i denna styrka.

Det vattendrag som skyddade staden övergick den svenska truppen simmande. Huvuddelen av befolkningen flydde därvid. Då konungen ansåg att svenskarna ej löpte någon risk fick huvuddelen av truppen order att sadla av hästarna samt att taga av och torka kläderna. Detta inrapporterades till fiendens chef, Oginsky. Denne tog tillfället i akt och anföll under natten staden, som blott skyddades av en liten vakt vid ingången. Denna var snabbt kastad över ända och polackerna trängde in i staden.

Svenskarna låg i sin bästa sömn endast iklädda skjortor. I denna lätta klädsel kastade sig huvuddelen av svenskarna till häst och anföll efter hand fienden. Efter hårda strider tvangs polackerna att efter stora förluster fly. Svenskarnas förluster var 30 man och ett antal hästar. Bland det erövrade bytet märks Oginskys pukor.

Efter denna strid förföljde svenskarna polackerna och tillfogade dem vid flera tillfällen stora förluster. Förföljandet fortsatte ända till Wilna i Lithauen. Därifrån återvände konungen de cirka 400 kilometrarna till sitt högkvarter i slottet Würgen, öster om Libau. Huvuddelen av de trupper som deltagit i förföljandet förlades i Kowno. Dit anlände i början av 1702 även resten av Livregementet. Marschen var synnerligen besvärlig. Svåra regn gjorde vägarna nästan oframkomliga. Byarna var i regel öde. Det var svårt och ibland nästan omöjligt att skaffa proviant och foder

till hästarna. Många av ryttarna var dessutom sjuka.

Efter diverse strövtåg när våren torkat upp vägarna intog svenskarna i mitten av maj Polens huvudstad Warschau. Livregementet anlände dit först i slutet av månaden och förlades i förstaden Praga.

Efter vila till den 16 juni fortsattes jakten på konung August med den sachsiska armén. Den 8 juli nådde så svenskarna fienden, som i trakten av Kliszow stod uppställd med 15.000 man. Efter att ha erhållit stridskontakt med fienden ville konungen anfälla direkt, trots att den svenska styrkan endast uppgick till omkring 7.500 man. Med svårighet och endast genom att framhålla äran av att vinna ett slag på årsdagen av övergången av Düna lyckades generalerna övertala Karl XII att uppskjuta anfallet till nästa dag. Därigenom hann Mörners avdelning anlända och den svenska numerären steg till omkring 12.000 man. Men den sachsiska armén hann också bli undsatt av den polska kronhären, som bestod av 8.000 man. Fiendens dubbla överlägsenhet i antal man bestod således.

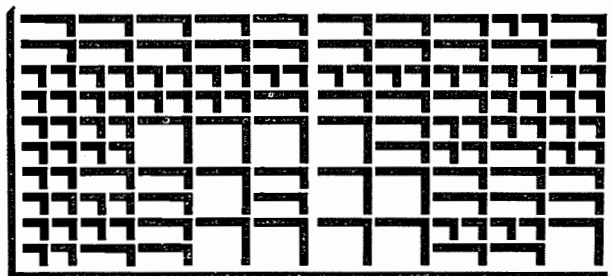
Kl. 06.00 på morgonen den 9 juli uppställdes den svenska hären i slagordning. I centern grupperades det svenska infanteriet och på de båda flyglarna kavalleriet. Den högra stod under konungens eget befäl. Huvuddelen av Livregementet återfanns där. I den vänstra ingick av Livregementet överstelöjtnantens och Kungsörs skvadroner.

Efter fem timmars hårda strider blev fienden i grund slagen. I det rika bytet ingick 48 kanoner, hela fiendens läger och tross, ett stort antal fanor och standarder samt 1.700 fångar. Dessutom ingick i bytet 500 kvinnor, varibland åtskilliga förnäma. Dessa lät konungen under eskort sända till Schlesien, med sträng befallning att de ej fick våldföras på något vis.

Förlusterna i stupade var omkring 2.000 fiender och 300 svenskar. Av de senare tillhörde ej mindre än 97 st Livregementet, vilket visar att regementet var hårt i elden och stred tappert.

Trots den fullständiga segern vid Kliszow gav fienden ej upp. Svenskarna intog den 1 augusti Krakau, varifrån strövtåg företogs åt olika håll och smärre sammanstötningar med fienden förekom. Några strider av betydelse förekom ej under resten av 1702.

Tryckeriet med ännu
större tekniska resurser
och kapacitet
tack vare utökad
offset- och
reproduktionsavdelning

MARIESJÖ • SKÖVDE • TELEFON 103 08

På vilken skvadron återfinnes männe dessa figurer? Kan det vara 3.?

Snabbhet

Du vinner några minuter under en mil på att köra med 60 km hastighet i stället för med 40 — om Du hittar rätt och håller Dig på vägen.

Du kan vinna många minuter och undgå friktioner och förluster på att

- ha funderat på alternativ
- ha studerat kartan

- ha rekognoserat
- ha orienterat Din avdelning
- ha gett förberedande order
- ha kontrollerat personlig utrustning, tunga vapen, radiostationer, fordon
- ha snabba rutiner inom avdelningen
- ha fått mat och sömn
- ha givit klara order
- kan hålla samband

Redaktionskommittén för Livhusaren

Postgiro 61 09 17

Redaktör och ansvarig utgivare	Ryttmästare B Sandahl, K 3, Skövde	0500/105 60
Biträdande redaktör	Löjtnant L Cederberg, K 3, Skövde	0500/105 60
Kassör	Fanjunkare E Pettersson, K 3, Skövde	0500/105 60
Distributionschef	Fanjunkare G Lundh, Torgilsgatan 7 A, Skövde	0500/130 84
Revisorer med suppleanter	Se överstyrelsen	

Meddelande från redaktionen

LIVHUSAREN utkommer med två nummer årligen, omkr 1/5 och 1/12.

Pris per nummer: 3 kronor.

Prenumeration för 1969 sker enklast genom insättande av 6 kronor på postgiro 61 09 17.

Adressförändringar bör skriftligen insändas till redaktionen och respektive lokalavdelning.

Från kamratföreningen i Skövde

Åter har snart ett år gått till ända och vi skall snart samlas på K 3 för att fira dess högtidsdag och avhålla vårt årssammanträde.

Vi hoppas att många livhusarer, både gamla och unga, kommer att hörsamma inbjudan och så mangrant som möjligt ställa upp på K 3 den dagen.

Styrelsen kommer att i god tid utsända personliga kallelser med program för högtidsdagen.

Vid föregående årssammanträde framställdes önskemål från medlemmarna att styrelsen skulle försöka att under år 1969 ordna med någon utflykt eller sammankomst av något slag. Tyvärr så har mellankommande hinder gjort att detta icke kunnat förverkligas. Styrelsen hoppas dock att vi kan återkomma under nästa år.

I samband med detta så är styrelsen tacksam för förslag från medlemmarnas sida till årssammanträdet på resmål och/eller någon sammankomst av något slag.

Beträffande medlemsrekryteringen till föreningen så går det inte så bra som vi skulle önska. Medlemsantalet i år är cirka 150, vilket innebär i stort sett oförändrat antal i förhållande till föregående år.

Låt oss hjälpas åt med medlemsanskaffning så att medlemsantalet ökar i vår kamratförening.

I samband härmed ber jag att de medlemmar som inte inbetalt årsavgiften snarast gör detta. De medlemmar som inte inbetalt sin avgift för året får som bilaga till denna tidning ett inbetalningskort för postgiro.

Föreningens ekonomi är ganska god, tack vare ett lotteri som varit anordnat och nu redovisats av förste polisassistent Eskil Björk. Ytterligare ett lotteri är under försäljning. Vi hoppas att även detta kommer att förstärka vår kassa ytterligare.

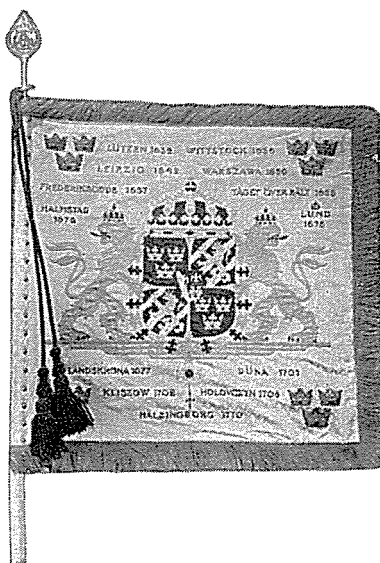
Avgiften till tidningen har tyvärr höjts med 1 krona per nummer, varför årssammanträdet torde få ta ställning till om årsavgiften bör höjas eller ej.

Vi har också vårt soldattorp som är i behov av översyn och reparation. Även detta kommer att påverka vår ekonomiska ställning. Framställning kommer dock att göras till militära myndigheter om ev. bidrag för underhåll av soldattorpet.

Till sist vill jag på styrelsens vägnar hälsa alla medlemmar hjärtligt välkomna till K 3:s högtidsdag och årssammanträdet med kamratföreningen torsdagen den 4 december 1969.

Med livhusarhälsningar!

M. Hjalmarsson
Sekreterare/kassör

PROGRAM

vid firandet av Kungl Livreg:s husarers högtidsdag 4/12 1969

Tid		Musik	Plats
0830—0845	Uppställning. Standaret blottas	Marschmusik	Söder kasern
0900	Hälsning av flaggan	Paradmarsch	
0845—0855	Tal av sekundchefen	Regementets marsch	
0902—0910	Förbimarsch	Ryttarsignaler	
0945—1015	Skv orienterar MP om sin verksamhet		Vid baracklägret
1035—1110	MP orienterar mots om sin verksamhet		
1130	Lunch i Lundasalen för särskilt inbjudna		
	Lunch i matsalen för vpl med anhöriga	Lunchmusik	Matsalar
1230—1500	Skvvis traditionsgenomgångar		
1530	Fackeltåg till kyrkan	Marschmusik	Västra kasernvinden
1600	Minneshögtid i kyrkan	Marcia Carolus Rex m. m.	Skövde stad

Anhöriga till befäl och värnpliktiga och övriga intresserade hälsas välkomna som åskådare.

